

Arany: (993) 35 K 1957. apr. 7. 63. lap

A Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetség értekezlete
a MDP II. Kongresszusának kiértékelésére.

B o t h Béla : Kedves elvtársak! Kedves kartársak! Pártunk
II. Kongresszusa iránymutatott gazdasági építmunkánk, kulturális for-
radalmunk jövő feladatainak tekintetében.

A Kongresszuson elhangzott beszédeket színházaink és film-
gyárunk megtárgyalták. Szövetségünk mégsem térhet ki az elől a feladat
elől, hogy itt együttesen vegyük számba azokat a kérdéseket, amelyek
a színház és a film területén, minden művészeti intézményünkénél ál-
talanosan mutatkoznak. Ebből a célból hívtuk össze ezt a mostani ér-
tekezletet. Major elvtárs fog beszámolni a Kongresszusról és az érte-
kezlet legfőbb célja az, hogy ennek a beszámolónak nyomán minél több
hozzászólás mutasson rá azokra a konkrét feladatokra, amelyeket Szö-
vetségünknek a közeljövőben meg kell oldania.

Kérem Major elvtársat, tartsa meg beszámolóját.

M a j o r Tamás : Kedves kartársak! Kedves elvtársak!
Szeretném, ha ezen a kongresszusi beszámolón szakítandák avval a
gyakorlattal, amely miatt a legutóbbi Szövetségi ülésünket bírdát is
érte. Ez alatt azt értem, hogy túlságosan elvontan, nem konkrétan tár-
gyaltuk meg a kérdéseket.

Pártunk Kongresszusáról beszámolni nem egyszerű feladat.
Rákosi elvtárs utmutatásait, Gerő és Révai elvtárs kongresszusi be-
számolóját, a határozatokat, ismeri, tanulmányozza dolgozó népiünk, amely
bánska bátudattal vehette tudomásul eddigi eredményeinket és bátudatos-
an vállalja a Kongresszus által megjelölt feladatokot. Egész népiünk
létezésére szólásodetti dolgozóink tudják, miért harcolnak és dolgoznak.
Értéleim elvtárs kaládtetei, a Szovjetunió Kommunista /Bolshevik/ Párt-

jának képviselői, akik jelen voltak Kongresszusunkon, megerősítették népünk elszántságát. Népünk tudja: a S szovjetunió velünk van, felépítjük a szocializmust, megvédjük a békét. A kommunista testvérpártok, kínai, a koreai, a román, a francia, az olasz, a cseh elvtársak jelenléte bizonyítja, ahogyan Révai elvtárs mondta: fajrokaink az utóbbi hat évben nem születtek, mégsem vagyunk egyedül.

Kongresszusunk jelentőségét művészeink is felismerik.

A beszámolókat és határozatokat valamennyien tanulmányozzuk. A z egyhéttel ezelőtt itt lezajlott békegyűlés lelkes hangulata mutatta: a ma gyar színészek öntudatosan vesznek részt a békeharcban. Egyre világosabban látják, hogy felelőségük megnőtt, felismerik, tudják, hogy művészetükkel résztvesznek a szocializmus építésében. Egyre inkább kivesszőben van és rajta kell lennünk, hogy végleg letűnjön az apolitikus művész. Egyre többen ismerik fel kötelességüket; harcolnunk kell az kapitalista világ egyik legkárosabb öröksége, az ünső, csak magára gondoló, a világtól elzárkozó művész ellen. És egyre világosabb lesz színészeink előtt az is, hogy fejlődésünket Pártunknak köszönhetjük.

Sikereink alapja, ahogyan Révai elvtárs mondta, az, hogy kulturális és ideológiai téren is megkezdtuk a felszárkoszt a politikai és gazdasági téren elért eredményeinkhez. Ezért beszámolómnak nem feladata, hogy részletesen foglalkos/am a Kongresszusi beszédekkel, a melyeket a jelenlévők - tudjuk és hiszük - amgy is tanulmányoznak.

Röviden szeretnék szólni a Kongresszus lefolyásáról és bővebben Révai, Gerő és Révai elvtárs beszámolójából előttünk álló feladatokról. Politizálni szeretnék egy kicsit, mert lehetetlen nem est tenni az annak akit az a szerencse és megtiszteltetés ért, hogy

résztvehetett a Kongresszuson.

De akkor járunk el, a Kongresszus szellemében, ha fel-
ha szadjuk az alkalmat Szövetségünk munkájának bírálatára, ha ennek
a lapján kijavítjuk hibáinkat, meghatározzuk feladatainkat, ha fel-
márjuk teendőinket a szocializmus építésében, az élesedő osztályharc-
ban és a békaharcban.

Kedves kortársak és elvtársak! Márunkat ért Szalai Arhurral
és László Ferenccel az a megtiszteltetés, hogy résztvehetünk a Kong-
resszuson, ha Bennünket küldöttetek leginkább az a felelősségérzet ka-
pott meg, amely az egész Kongresszust áthatotta. Márkos elvtárs szava is
nyomatékosult, egész gazdag, kérdések, reményteljes életünk. A
jogos tudat végzett munkánk felett, a valóság pontos felismerése és
nyílt feltárása figyelmezteti a küldötteteket és az egész népet a jó
gazda feladataira, a hogyan Márkos elvtárs mondotta. És a nép okos
gyakorlata válassza, határtalan szeretettel és komoly szóval, az
eredmények ismeretével, bírálatával és Subirálatával. Szóval a Kongress-
zus iskolája volt, szellemes gazdagabb, bőlebbben ment vissza a munká-
ba, de sokat is hozott oda. Gazdagodott és gazdagított. Új tapasztá-
la sokat hozott, új munka- vagy szervezési módszereket ajánlott, bi-
ráli és bírálatot. Bizonyítja a harc élesedését, megmutatja a főbb
kérdéseket minden felfelé. És Pártunk vezetői Márkos elvtárral az
előtte figyeltek a feladatok minden szavát és végig jegyezték a
feladatokukat. A Kongresszuson előtér lett a győzelemről és gy-
őzelemről lesz a jogos kíváncsisággal. Jól tette pl. Horváth Már elvtárs
szóval, hogy itt vette fel javaslatát: a szocialisták orga-
nizációja a munkásoknak szervezésében és vezetésében a munkásokkal a

x legújabb eredményeket. Az az órszánk, hogy a magyar sztáhanovisták ki fognak jutni a Szovjetunióba.

Rákosi elvtárs kongresszusi beszámolójának szinte minden mondata szinte megelevenedett a kongresszusi küldöttek felszólalásaiban. Titó provokációjáról a határmenti küldöttek beszéltek. Nagy Józsefné elvtársnő önkritikát mondott arról, hogy a küldöttek gyárban az ellenőrzés hiánya miatt a kommunistáknak csak negyven százaléka vett részt a versenyben, de a hibát azóta éppen az önbizalmat következtében már ki-ja vitották.

A dolgozó nép legjobbjai eljöttek a kongresszusra, hogy kibeszélik magukat a Pártnal. Krissenyik Jánosné és Vancsekne elvtársnők pl. - , a különböző tzsca-k kiküldöttoi félre tesszik a papírt amikor megjelennek a Párt előtt, mosoly, nevetés, és könny után nehezen indul, de Rákosi elvtárs bátorító szavai után ömlik a szó: hibáztunk, nem ismertük fel, az osztályellenességet, de a Párt helyes utra vezetett, amíg én ott vagyok, kulák a tzsca-be nem teszi be a lábát, menjen kubbikolni, ha elitta a vagyonát hajoljon meg a dereka mint szegény apának - mondja Vancsekne. És Révai elvtárs szavai, amelyekben arra figyelmeztet mánket, hogy eredményeinket annak köszönhetjük, hogy a népvészor kezd felszárkozni a politikai és gazdasági eredmények hulló, ékes példával igazolódna, akkor, amikor a vidéki parasztasszonyok felülmúlják azt a kitűnő filmet, amelyben az elvtársak valamennyien gyönyörködtek. Megelevenednek előttünk, de még azobban, még igazságabban A kormány tagja című film jelenetei, amikor Krissenyikne elvtársnő odadli a Kongresszus elé és boldogságában nevető gúroszt kap, nem tud megszólalni, majd félre tess minden jegyzetét és beszél a Pártnak,

beszél a Kongresszusnak. Vagy Gerő elvtárs referátumában feltárja népünk
hírei kérdéseinek történetét, eredményeinket, hibáinkat, terveinket
számba albeszélve, hogy megteremthessük ragyogó jövőnk alapjait, hogy
hazánk - ahogyan ő mondotta - az acél és a vas országá legyen. Vezető
funkcionáriusok és egyszerű párttagok azal a felelőséggel beszélnek,
amellyel Pártunk legmagasabb fórumának, tehát egész dolgozó népünk leg-
magasabb fórumának, a Kongresszusnak tartoznak.

BL/Szeré

Nem volt síma az utunk az elmúlt hat év alatt, nem volt síma az utolsó kongresszus óta és mindenki érzi azt, hogy nem egyszerű figyelmeztetés Rákosi elvtárs szava, hogy nehézségeink nőni fognak, nem vissz síma út a szocializmushoz.

Céljaink eléréséhez komoly erőfeszítés és áldozat kell, de ez az áldozat és erőfeszítés nem hasonlítható a Szovjetunió erőfeszítéséhez.

Pártunk legmagasabb fóruma eredményeket állapít meg, hibákra hívja fel a figyelmet, dicsér, elítél, utat jelöl, történelmet csinál.

A legdemokratikusabb Párt, a mi Pártunk, és ezt jó itt hangsúlyozni, mert ellenségeink gyakran állítják az ellenkezőjét. Megnyilatkozik az a kongresszus összetételén és a felkészültség hangján kívül a küldöttek megjelenésében. Honvédségünk, a DISZ, önkéntes csapataink, uttorfőnk tesznek fogadalmat, hogy végrehajtják a kongresszus határozatait. Naponta érkeznek a táviratok ezrei új eredményekről, gépekről, szocialista künökről,

A küldötteket az alapszervek, a pártaszervezetek választották és tárgyalják meg velük az országos és helyi kérdéseket, a kongresszusi verseny győzelme pedig nehéz harcok eredménye, amellyel egész dolgozó népünk vett részt győstesen a kongresszuson.

És amikor erről a legszélesebb demokráciáról beszélünk, akkor gondoljunk vissza arra, hányszor tetették a szemünkre a szociáldemokraták azt, hogy "mi szociáldemokraták nem parancsra cselekszünk, nálunk demokrácia van" és hányszor védelmezték bennünket az imperialisták a szabadságjogok eltiprásával.

Mert megválasztott központi vezetőségünk, politikai bizottságunk határozatainak valóban alá fogja vetni magát párttagságunk és egész dolgozó népünk, az általuk hozott döntéseket nem megváltoztatni, hanem követni fogja. Ezek között ebben is különböztünk a szociáldemokratáktól.

De különbözünk tőlük sok más dologban is. Elsősorban nekünk programunk van, nekünk terveink vannak, amelyeknek végrehajtásáról, eredményeiről beszámol központi vezetőségünk a kongresszusnak. A mi Pártunk nyíltan és ~~XXXXXXXX~~ bátor~~XXX~~ őszinteséggel beszél nehézségeinkről azoknak a legjobb dolgozóknak, akikre a kapitalista államokban a "demokrácia" bajnoki szociáldemokrata támogatással, vagy éppen a szociáldemokrata belügyminiszter szavára sortűzet adnak.

A mi Pártunk legnagyobb erénye az, hogy be szokta tartani ígéretét és minden tagjától a szó és a tett egységét követeli. Ennek legnagyobb bizonyossága éppen kongresszusunknak és előadójának egyszerű nyelve, ami annyira különbözik a munkásárulók hazugságot leplezni hasztalanul igyekvő fáradozásaitól. A mi kongresszusunkat nem felbérelt hajcsárok rendezték valamilyen uralomratoró frakció, vagy klikk érdekében, hanem dolgozó népünk, ifjuságunk, asszonyaink legjobbjai, és a küldöttségeket nem Szélig vagy Peyer vezeti, hanem például néphadseregünk egyszerű pásztorból lett vezérőrnagya, Uszta Gyula. A mi kongresszusunk dolgozó népünk életszínvonalának törvényszerű, állandó emelkedéséről tanácskozik és a szocializmus alapjainak lerakására, honvédelmünk erősítésére, a békevédelmére hatalmazza fel központi vezetőségünket, a népért folyó kérelmetlen osztályharcra az ellenség ellen és nem az osztályellenességgel való ~~állok szövetséggel~~^{re} a nép ellen.

A mi kongresszusunk a legdemokratikusabb fórum azért is, mert a bírálat és az önbírálat eszközeit használja vitáiban. Ezért is Pártunk legmagasabb^{sz} legdemokratikusabb fóruma, amely nem imperialista érdekek szolgálatában a háborúért, hanem a proletárnemzetköziség alapján a békéért harcol.

Azért mondtam el ezt a helyszíni beszámolót a kongresszusról, hogy tanuljunk belőle. A kongresszus demokráciája, a tömegekkel való összeforrása iskele a mi Szövetségünk számára is. A kérdések bátor felvetése, a bírálat és az önbírálat, az elmélet továbbfejlesztése, a harc

szellem kell, hogy a mi munkánkat is jellemezze.

Rákosi elvtárs beszámolója törvény számunkra. Történelmi beszédének ismerete nélkül, nem tudjuk kötelességünket teljesíteni. Ezért mai összejöveteleinknek egyik legfontosabb eredménye ez legyen: fogadjuk meg, hogy megtanuljuk ezt a törvényt. Vegyük elő újra meg újra, tanulmányozzuk Rákosi elvtárs beszédét, hogy megvalósíthassuk fő irányelveit, Pártunk vezetésével teremtsük meg népünk egységét, a felvilágosítás eszközeivel a baráti tömegek felé, kiméretlen harccal az ellenséggel szemben. Szolgáljuk művészetünkkel a falu és a város közötti különbség megszüntetését, készüljünk fel a fővárossal egyenrangú, történelmünk folyamán eddig el sem képzelhető nagyszámú magas színvonalú vidéki színházak megteremtésére. Legyünk kemény harcosai a békének, kövessük és szeressük támogatóinkat, ~~szóval~~ segítőköt, a Szovjetuniót, a békeharc vezetőjét. Ismerjük fel, hogy az előttünk álló feladatokat csak kemény harccal, áldozatvállalással, a legnagyobb erőfeszítéssel tudjuk megvalósítani. Erre köteleznek bennünket azok a szédületes számok is, amelyekből meg kell tanulnunk néhányat, hogy jobban lássuk feladatainkat.

Az ötéves terv - ahogyan Gerő elvtárs mondta - megbukott: három- és fél év alatt teljesítjük az iparban, négy év alatt a mezőgazdaságban. Beruházásaink összege 51 milliárdról, 85 milliárdra emelkedett. A dolgozók száma 650.000-rel nőtt. Ipari termelésünk 1954-re 200%-kal emelkedik, életszinvinonalunk másfélszerese lesz az 1949-esnek. Ez csak néhány szám, de érdemes megemlíteni és érdemes megjegyezni.

Hogyan harcoljunk mi művészek, mi a mi dolgunk ebben a rohamos fejlődésben? Erre ad feleletet Révai elvtárs felszólalása, amelyet kulturális életünk munkásai nagy lelkesedéssel fogadtak és tanulmányoznak. En ebből a felszólalásból a bennünket érdeklő legfőbb elvi és gyakorlati kérdéseket szeretném kiragadni: az ellenséggel való harc kérdését és

- ami Szövetségünk munkájában a legfontosabb - a nyílt elvi kérdések szabad elvi bírálatát, további a kulturális nemzeti egység kérdését. Ezekről Révai elvtárs azt mondta, hogy ezt a hármas és mégis egységes feladatot kell szem előtt tartanunk kulturális és elsősorban művészeti életünkben.

Révai elvtársnak ezek a szavai egyben bírálatot jelentenek szövetségi munkánkra. Egyébként jól sikerült Konferenciánk^{-nak} is az volt a hibája, hogy bizonyos arisztokratikus jellemezte. A művészeknek nagyobb tömeget kellett volna meghívni erre a fontos megnyilvánulásra, de Szövetségünk vezetősége azóta sem tudta a színészeket mozgósítani a nyílt elvi vitákra, a bennünket érdeklő kérdések tisztázására. Ez annál súlyosabb hiba, mert a Konferencia anyaga~~ik~~ érdekelte a színházak dolgozóit, és helyes, alulról jövő egészséges kezdeményezésként türelmetlenül sürgetik színészeink a szövetségi munka fokozását. Erre az alulról jövő mozgalomra jellemző az a számos javaslat, amely a színházak részéről a Szövetség vezetőségéhez érkezett.

Kérem a jelenlévőket, mondjanak birdlatot Szövetségünk és Vezetőségünk munkájáról. Így tegyék meg az első lépést Kongresszusunk határozatának megvalósítására. Így tudnak éberon örködni a legnagyobb nyilvánosság bevonásával az ellenség kezére jätaszó szerka- és klika- szellemel szemben is.

Nézük csak meg elvtársak, mit jelentenek Kongresszusunk száma- adatai a Kultúrális területen. Jelentik elsősorban a tervezési munkát, és ezen a téren szintén bőségesen akad tennivalónk. Nagy felelősdéget jelentenek, mert mi erre a szédültes ardayu fejlődésre nem készültünk fel eléggé. Amikor Rákosi elvtárs azt mondta, hogy több mint 1/4 millió a szocialista szektorba dolgozók száma és ez a szám gyorsan növekszik, arra kellett gondolnunk, hogy semmi mi művészek, sem pénzügyi kerandyszatunk sem a Népművelésügyi Minisztérium nem készült fel erre a fejlődésre. Már pedig nekünk erre fel kell készülnünk, hogy teljesíthessék kötelességünket a mezőgazdaság szocialista szektorának növekedésével kapcsolatban. Itt van pl. a falmi kulturamunka ahol jelentősen elmaradtunk és láthattuk, hogy a mezőgazdaság dolgozó nem vették meg becsülnékt a kulturamunkával, dolgoztak maguk, ha mi nem segítünk nekik. Ezt bizonyítja az országos falmi kulturaverseny is, hogy ha mi nem megyünk hozzájuk, ék maguk csinálnak és jätözenek színészt. Az új tásca-könyv, amelyek most alakulnak, a termelőszövetkezetek- nek kell új szöveg darab, kell új színészt, és erre nekünk kemolyabban fel kell készülnünk. Az új tásca-tervben legalább öt- vagy hat színészt kell megvitatnunk, ha keveset mondunk, és legalább 200-250 színészt kell nevelnünk. Ne felejtsük el, hogy - színt már tudjuk -

az öt éves terv 3 és 1/3 vagy 4 év alatt fog befejeződni és ezért lép előtérbe a kulturális egységfront, a vidéki színészek, a képzőművészet és az oktatás kérdése.

Nézzük meg először a kulturális egységfront kérdését.

Szövetségünknek szorosabbá kell tennie kapcsolatát a színészek tömegével és meg kell győznie itanunk nekünk kommunistáknak a köztünk és a pártunkon kívüli művészek közötti kapcsolat szorosabbá tételét. Gyorsítani kell a szűzfogásunkat, kevesebbet kell parancsolgatni a párt nevében és fokozni kell a meggyőző elvi felvilágosító munkát. Szélesíteni kell a káderpolitikánkat, de amikor erről beszélünk, mindig szeretném felhívni a figyelmet arra a tényre, hogy a kulturális egységfront nem jelent megalkuvást az ellenséggel szemben, hanem éppen ellenkezőleg, az élesedő harcot jelenti. Erre a területre is alkalmaznunk kell azt a lenini háromez jelszót, amely a mezőgazdaság szocializálására vonatkozik: támaszkodj szilárdan a szegény-parasztra, köss szövetséget a középparaszttal, és folytasd kiméltlen harcot a kulákkal szemben.

Talán egy kicsit furcsának fogják találni, hogy éppen a mi kulturális egységfrontunkkal kapcsolatban mondom ezt a lenini idézetet. Meg kell keresnünk, hol van nálunk a kulák, hol van az ellenség. Az ellenség nálunk a régi kapitalista világ bennünk lévő maradványaiban van, természetesen egyes imperialista agynövények kivételével, akiket le kell kapcsolni. Az ellen a kapitalista maradvány ellen keményen kell küzdenünk és erre nem ért újra meg újra felhívni a figyelmet most, amikor egyesek a kulturális egységfront jelszavát valami békéltetőképpel a kezükbe megvalósítani. Mi nem kívánunk olyan sikereket, ahol az elő-

megjavítani javítandó káderpolitikánkat, harcra, imperialista ellenségre, de semmiesetre sem kispolgári alapon.

Nézzük meg, hogyan állunk a tervszerűség kérdésével akkor amikor Kongresszusunk legnagyobb eredménye képpen egész életünk középpontja öt éves tervünk. Lemaradtunk a tervszerűség területén is, pedig ma a tervszerűség világnézetet, állásfoglalást jelent. Szövetségünknek színházi életünk számára ebben is jó példát kell mutatnia. Az öt éves terv nem jelenthet pillanatnyi vagy jó esetben havi vagy féléves, de egy éves szempontokat sem. Az öt éves terv annyit jelent, hogy színházi életünk öt éves tervét is el kell készíteni az új színházak építésére és szervezésére, a kádernevelésre, de ezen túl még a műsorra, önmagunk nevelésére, fejlesztésére vonatkozóan is. Az idén is volt munkánkban bizonyos tervszerűség, de ez egyáltalán nem elegendő és felk kell használnunk a tavalyi év minden tapasztalatát, hogy ne ismétlődhessen meg az az eset, hogy az utolsó percben adjuk be a műsortervet. Márjuk fel színészeink ideai munkáját is, mielőtt neki induljunk az új színházak felé. Több olyan színész van színházainknál, akiket nem tudunk foglalkoztatni mert a színészeket tavaly nem a műsorhoz szerződtették. Ezt az állapotot is meg kell szüntetni. És főleg kötelességük a színházi élet vezetőjének, hogy tudjanak kádereink fejlődéséről. Személy szerint kell lemérni jó és rossz munkájukat egyaránt a szezon előtt. Gyűkezesen változtatnunk kell azon a lehetetlen helyzeten is, hogy a színházak műsorpolitikájukat még mindig nem hangolják össze kellőképpen. Még a hozatatókat sem egyeztetjük.

Tudjuk, hogy az összehangolás nem könnyű feladat és alapja a kialakult műsorpolitika, ezt azonban most már meg kell változtatnunk.

Erre vonatkozóan is várjuk a jelenlévők javaslatait. Ugytudom, hogy filigrárainknak a dramaturgia terén jó elképzelésük és gyakorlatuk van a hosszabb műsorpolitika irányában. Forgatókönyv terükön talán tématerével is dolgoznak. Fel kell készülnünk arra is, hogy megszüntethessük azt a még mindig gyakori rendetlenséget, hogy egyes színházainkban a bemutató előadások után öt-hat hetes pihenők vannak a tervezettség hiánya miatt.

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

Szeretnék jó példával előljárni és a Nemzeti Színház nevében ezennel versenyre hívom ki a többi színházat:

Adjuk be 4 héten belül először Szövetségünknek, aztán a Minisztériumnak jövő évi műsorunkat, amelyben a készülő új magyar daraboknak legalább a szinopszisát, vagy az első felvonását kötelezően benyújtjuk, és nyújtunk be színházi Szövetségünkhez hároméves műsortervet is. Így tudjuk majd megtenni azt, hogy a szerződötéseket már a műsorhoz tudjuk igazítani, ahogyan Csehszlovákiában történik, amint arról ott járt küldöttségünk be tud számolni.

A tervezettség teljes hiánya jellemzi a vidéki és abudapesti színházak egymáshoz való viszonyát is, amiről remélem, a jelenlévő vidékiek beszélni fognak. Elszakadtunk a vidéki színházaktól, de nem mondom helyesen: fel sem vettük velük az egészséges kapcsolatot.

Erre vonatkozóan azt javaslom: tegyünk javaslatot a Minisztériumnak még erre az évadra, hogy küldjenek le budapesti rendezőket a vidéki színházakhoz az utolsó bemutatók rendezésére, vagy legalábbis segítségére.

Máderpolitikánk szélesítéséről is külön kell szólnom, de már mert megemlítem, hogy nemcsak a vidékkel, hanem a filmmel való együttműködés terén is sok még a tennivaló.

Azt hiszem, a rendezőhiányt enyhítené és mindkét szakmának javára válnék, ha meghívnánk a filmrendezőinket színházainkba, hogy rendezzük darabjainkat közösen, társ rendezéssel.

Még egyszer hangsúlyozom, mert nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy Szövetségünk, a minisztérium és színházaink munkájában sokkal nagyobb, átfogó tervszerűséget követelnek tőlünk kongresszusunk határozatai.

A másik nagy feladat, amelyről beszélnünk kell, a színészképzés kérdése. Mint már említettem, többszáz új színészt kell nevelnünk, hogy meg tudjunk felelni az előttünk álló hatalmas feladatoknak.

Ez a követelmény azért súlyos és felelősségteljes, mert e yrészt az új színészeket egészen komolyan és magas színvonalon kell nevelni, másrészt a már meglévő és se replő színészeinknek is állandóan tovább kell képezniök magukat, hogy hazánk haladásáért még jobban felzárkózhassunk.

Itt is bírálatot kell mondanunk Szövetségünk munkája felett. A mi konferenciánk kissé túl jól sikerült, sokat markoltunk és keveset fogunk. Vonjuk le ebből a megfelelő következtetéseket. Ez a hiba különösen az oktatás terén volt szembevetendő és színházaink - különösen a vidékiek- joggal hibáztaták a Szövetséget az oktatásügy megoldatlansága miatt.

Ehhez a kérdéshez tartozik az is, hogy bátran fel kell emelnünk Szövetségünk taglétszámát. Ennek két oka van. Az egyik az, hogy alakulásunkkor kissé arisztokratikusan és szűken határoztuk meg a taglétszámot, a másik oka az, hogy színművészeink fejlődése során sok új színész lett érdemes arra, hogy még ebben az arisztokratikus meghatározásban is tagja legyen Szövetségünknek.

Vegyük először az első feladatot. Elvben nem mondhatunk le arról, hogy színészképzésünk 4 éves legyen, sőt meg kell fontolnunk azt, hogy a főiskolai oktatás időtartamát - természetesen nem az egészen közeli jövőre értve - 6 évre emeljük fel. Mindenképen meg kell oldanunk a színészképzés-utánpótlás kérdését. Ezért kérem a Szövetség Sztanislavszkij Bizottságának vezetőjét, Gellért Endre elvtársat, hogy tájékoztasson bennünket néhány szóval arról, hogyan készültek fel ennek a rendkívül fontos kérdésnek megoldására. Javaslatunkban az áll, hogy a taglétszám közül kiválasztott kádereket két évig neveljük a főiskolán, ezután a színházhoz kerülésnek; de az még elősebbem veti fel a színházakban működő színészek továbbképzésének

kérdését. A színházakban ilyen módon lesz erkölcstetett színészeknek a Főiskola teljes 4 éves anyagát/el kell végezniök. Művészi továbbképzésükért a színházvezetők felelősek, nekik kell megadniuk minden eszmei és szakmai támogatást a tanuláshoz, de úgy, hogy a kötelező közös tananyag mellett, amelyet be kell tartani, bizonyos szabadságot kapjanak abban a tekintetben, hogy színészeiket a színháznál a gyakorlatban kialakuló műsorgetvnek és a színház jellegének megfelelően neveljék.

A kérdés másik része azoknak a fiatal színészeknek továbbképzése, akik már a színházaknál dolgoznak. Joggal éri a Szövetséget az a vád, hogy a színházak Sztaniszlavszkij-köréi nem működnek. A bátrabb és szélesebb káderpolitikával kapcsolatban a Szövetségnek több új erőt kell bekapcsolnia a különböző bizottságok munkájába és így a Szövetség vezetésébe is. Ha így lesz, akkor a Szövetség jobban fog működni.

A színésznevelés feladatához tartozik az is, hogy minden színháznak folytasson merészebb káderpolitikát és a nem foglalkoztatott vagy sétáló színészeket tartsa állandóan munkában, kettős szereposztással. Ezen az uton már értünk el eredményeket, de ezek az eredmények csak kezdetiek.

Az új színészek neveléséhez tartozik és a mellett műsorunk művészi színvonalát is emeli az a követelmény, hogy minden színház térjen át fokozatosan a repertoár-rendszerre, és sikeresebb előadásait újra és újra javítva hozza közönségünk elé.

Az ötéves terv számadatai között az egyik legnagyobb eredmény az, hogy 1964-ig 650.000 új dolgozó áll munkába, ezzel is bizonyítva népünk életszínvonalának példátlan emelkedését. 450.000-rel több kenyérkereső, kulturára vágyó ember csak az iparban, nem is számítva a termelő szövetkezetek dolgozóit.

Ez a hatalmas tömeg kulturára vágyódik, és az ő számukra a mi régi, egyre emelkedő színvonalunk előadásaink is bemutatónak fognak számítani. Így tudjuk tervszerűen összehangolni a színházak munkáját és így MI tudjuk elérni azt, hogy kevesebb bemutatót tartsunk még a Nemzeti Színházban is. Így tudjuk kulturforradalmunkat magasabb igényekkel szolgálni anélkül, hogy megfélekedznénk egyre szélesebb nevelőmunkánkról. Így válik művészetünk magas színvonala a népnevelés legfontosabb eszközévé.

Szélesítési tervünkhöz tartozik az a javaslat is, hogy - ugyancsak a SZ csehszlovák tapasztalatok alapján - kulturautóink egy részével a mezőgazdaság szocializálása folytán emelkedő igények kielégítésére csináljunk két stágione színházat már a legközelebbi jövőben.

Mindezek a feladatok súlyos felelősséget rónak a Szövetségre, a Minisztériumra, színházaink vezetőségére és minden művészre az oktatás területén. Az új tehetségek kiválasztásánál is nagyobb körültekintéssel és tervszerűséggel kell eljárni, és rendszert kell vinnünk a patronage intézmény be is, amelyet színészeink nagyon szeretnek, amelyben lelkesen dolgoznak, sokat kezdeményeznek, de ahol a rendszeres eszmei irányítás elmarad, annak ellenére, hogy ezen a téren szakszervezetünktől is komoly segítséget kaptunk.

Ötéves tervünkből reánk háruló feladatink közé tartozik színházainknál a takarékoság is. Ezt nagyon komolyan kell vennünk. Tudjuk azt, hogy művészi igényeink leszállítása nélkül is tudunk takarékoskodni. Valamennyien tanui vagyunk annak és bizonyíthatjuk, hogy a díszletekben több anyagot használunk el, mint amennyit kellene. Tervszerű munkával a jelmezek készítésénél is tudunk takarékoskodni. A realista színház nem

jelent - Somlay Arthur kifejezése szerint- vasbeton disz-
letet és éppen a szovjet színházak tapasztalatai mutatják,
hogy nagyobb körültekintéssel, több gondtal, több invencióval
olcsóbban és kevesebb anyaggal is tudunk jó diszleteket
csinálni.

Mérvos kartársak! Ezekon a konkrét feladatokon túl, amelyeket itt felsoroltam, főleg azért, hogy minél több hozzászólás hangozsék el és javaslat érkezzék hozzánk, nem győzöm újra meg újra felhívni a figyelmet Révai elvtárs becsnolójára. Egész területünkön, színházainkon belül és egész művészetünkben le kell vetküzünk a régi világ itt maradt maradványát, az egyéni érvényesülés, a hiuság, a klikkrendszer szellemét. Az előbb elmondott kérdéseket azért vetettem fel röviden, hogy induljon meg újra az a nyílt elvi bírálat, amely konferenciánkon kezdett megindulni, hogy megszüntethessük Szövetségünk elszakadását a színházak tömegeitől. Néhány javaslat már érkezett színházainktól, a melyek a Szövetség munkáját bírálják, de kitérnek a jövő évi megszervezésére, a vidéki és Budapest közötti szakadék megszüntetésére is, és sok köztük a jó, a megexvlelendő tanács. Színházaink jó érzékére vall, hogy valóban a legégetőbb kérdésekhez szólnak hozzá, a szervezés és az oktatás kérdéséhez. Mi komolyan kell hogy vegyük minden javaslatot és úgy tekintjük már ezeket a javaslatokat is, mint Kongresszusunk eredményeit. Jó lenne, ha az egyes színházak képviselői most rögtön hozzászólásaikban bírálatuk mellett elmondanák, hogyan gondolják, hogy új életet indítsunk szövetségi munkánkban, is, hogy kijavítsuk eddigi munkánk hiányait, és fontos lenne, hogy ezeket a javaslatokat és ezek közül a legjobbakat ismeretessék itt az elvtársak vagy ezek nyilvánosságra kerüljenek azektől akik a javaslatokat teszik, tehát életszerden történjék ez meg.

Hogyan nagy feladatunk, hogy teljesíteni tudjuk Kongresszusunk határozatát. Nekünk egész népdunkat nagyobb állóképességre,

nehézségek háttér leküzdésére, haza szeretetre, a szabad népekkel, az egész világ dolgozó tömegeivel való szolidaritásra, emellett a haladás élén álló Szovjetunió szeretetére kell nevelnünk, mondja Kongresszusunk határozata.

Hogyan állunk ezzel az áldozatvállalással? A mi színészeink becsülettel dolgoznak és vállalják az áldozatokat, de itt két dologra szeretném felhívni a figyelmet. Az egyik az, hogy amikor mi áldozatvállalást kérünk és áldozatvállalást is követel tőlünk dolgozó népünk és kulturaforradalmunk, akkor egyben azt is megköveteli, hogy a fokozott munkát tegyük sokkal rendszeresebbé. Ez az érem egyik oldala. Az érem másik oldala az, hogy színészeink egyrésze áldozatvállalás alatt a pénzkeresetet és a pénzkeresetért való versenyfutást is érti. Teremtünk rendet ebben a kérdésben is, vessük fel nyíltan ezeket a kérdéseket is, mert művészeink már bebizonyították, hogy követik Pártunkat, követik Pártunk új Központi Vezetőségét, amelynek megválasztása a Kongresszuson hihetetlen öröm, boldogság, taps, Rákosi elvtárs, Sztálin elvtárs, Központi Vezetőségünk többi tagjai és a testvérpártok vezetőinek lelkes ünneplése között zajlott le. Jegyezni állja pithatta meg Rákosi elvtárs zárószavában: ennek a Kongresszusnak nemzetközi kihatása növelni felelősségünket, nagy erőfeszítéseket kell tennünk. A célokkal egyetértünk, erős akarral kell azokat megvalósítanunk. Dolgozó népünk magának gávé fogja tenni Kongresszusunk határozatát.

Nost rajtunk a sor, művészekem, hogy a határozatokból élet legyen. Előtünk állnak világos feladataink, oldjuk meg őket, dolgozzunk értük becsületesen, indítsuk meg teljes erővel Szövetségünk életét, legyünk tervezőink, készítsük fel az öt éves terv feladataira, készül-

22

jünk fel a békeharagra. Gondoskodjunk színésza utánpótlásunkról, ennek érdekében álljunk meg helyünket az egyre élesedő harcban, mert így döntött már Kongresszusunk, Pártunk legmagasabb fóruma és mi ezeknek a döntéseknek alávetjük magunkat. /Nagy taps./

B o t h Béla: Kérem az értekezlet résztvevőit, szóljanak hozzá Major elvtárs előadásához.

G e l l é r t Endre: Major elvtárs névszerint is említett engem, hogy az egyik legégetőbb kérdéseinkhez szóljak hozzá. Ez az öt éves terv keretén belül - ami színházi nyelven lefordítva kb. 3 évet jelent - a káderutánpótlás kérdése. Azt hiszem, hogy ezt a kérdést nem lehet kiszakítva csak főiskolai viszonylatban megvizsgálni, hanem országos viszonylatban kell megvizsgálni, honnan kell meríteni, milyen lehetőségeink vannak a Major elvtárs által említett öt-hat új színháznak 250-300 új színésszel való ellátására.

Kétségtelen, hogy elsőként az a fórum adódik, ahol a leggyorsabban igyekeznünk képezni a színészeket, a Főiskola. Persze ez a szó sokkal több tartalmat sejtett az utánpótlás szempontjából mint amennyit a valóságban jelenleg adni tud. Példának meg kell említenem, hogy az idei évadban kilenc színész végez a Főiskolán, a jövő évben legjobb esetben 18, az azután következő évben husz- vagy huszonkettő. Az első feladat tehát amely a Főiskolánál előtt áll és amelyre a Főiskola a fejlesztési terv keretében már az előkészületeket meg tette, a Főiskoláról kijövő új káderek számának növelése. Most elsősorban a színészek kérdéséről beszéljek mert itt a legnagyobb a hiány és a legégetőbb a szükséglet. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy új rendezőkre nincs szükség, mert az új színházakhoz új rendezők is kel-

lenek. A Főiskola az említett arányt az esztendő következő éveken meg-
fogja duplázni, tehát 35-40 hallgató fog kikerülni a Főiskoláról 3 év
után. Ha azt nézzük, hogy egy-egy évben csak egy-két új vidéki szin-
társ lesz, akkor is ez azt jelenti, hogy kb. 40-50 tagot szándékos szin-
társakat véve, évenként 60-100 új szintszere lesz szükség a legközelebbi
évek során. Hozzátehetjük, tehát a Főiskolán kívüli ezeket a ké-
sereket, mert a Főiskola apparátusa, tanári kara ezeket a nagy fel-
adatokat megoldani nem tudná, és csakis úgy tudja ilyen körök között
is, ha a szintszerekben, a rendszerben megismerik az az idegenkedés, amely
a feladatbefejezés óta sokakban meg-van, hogy elszakadnak a Főiskolai
tanítástól, és így kevesebbre hárul az az igen felelősségteljes feladat,
mert nehéz élelog a szintszerei próbák után 3 órákor vagy 1/4 4 órákor
kezdeni a Főiskolai munkát.

A mennyiség növelése a főiskolai utánpótlás kérdésének csak egyik része. Minőségileg is lehet fejleszteni a Főiskolán a tanítást akkor, ha bekapcsolódnak a színészek, akik ettől mindegyideig elzárkóztak. Én tehát itt a Szövetségben szólitom fel a jelen-lévőket és jelen nem lévőket, hogy a következő évadban éppen a Főiskola fejlesztésével kapcsolatban vállalják azt az áldozatot, amelyet dolgozó népünknek ez a jogos követelése ró rájuk. A Főiskola 4 éves tagozata még ilyen kiszélesítési terv mellett is csak azt biztosítaná, hogy az idei évfolyamot is beleértve, három-négy év múlva tudnánk elegendő kádert adni. Ezért vált szükségesség az, amit Major elvtárs már említett, hogy a főiskolai tanulmányi MIÉ időt, a 4 éves színészképzést megtartva lehetőséget adjunk arra, hogy azok a főiskolai hallgatók, akiknek fejlődése a továbbiak tekintetében elegendő biztosítékot nyújt, 2 évi főiskolai tanulás után a hátralévő két évet már mint gyakorlatos színészek végezzék el pesti, vagy vidéki színházaknál. Nyilvánvaló, hogy annak a színháznak, ahová majd kerüljenek, elő kell segítenie az ő művészi fejlődésüket, elméleti és gyakorlati vonalon egyaránt.

A gyakorlati képzésnek csak egyik része az, hogy az ilyen színészek gyakorlatos színészként szerepljenek a darabokban; e mellett meg kell oldanunk a színházon belüli gyakorlati továbbképzés kérdését is. Ugyanakkor gondoskodni kell arról is, hogy a fiatal színészek elvégezhessek a színházon belül a Főiskola III. és IV. évfolyamának elméleti tananyagát.

Azért kellett mindent ilyen bőven elmondanom, hogy a következő javaslatot tehessem: a Népművelési Minisztérium színházi főosztálya felé a jövő évi szerződöttes^{rel} kapcsolatban javasoljuk azt, hogy az idei helyzettel ellentétben, ne egy helyre csoportosítsuk a főiskolai hallgatókat, hanem a Főiskola

káderváleményezése alapján osszuk el őket a fővárosi és vidéki színházak között, természetesen oly módon, hogy a felszabadulás után Főiskolára került színészek segítségükre legyenek azoknak a főiskolai hallgatóknak, akik majd 2 évet végeznek a Főiskolán. Kisebb csoportokban, szemináriumszerűen gondolom ezt megvalósítani, és azt hiszem, hogy aki sikerrel levizsgázott a Főiskola gyakorlati és elméleti tantárgyaiból, az nagy segítségére lehet azoknak, akik az anyagnak csak egy részét végezték el. Így nem állna be törés a kétféle képzés, az eddigi 4 éves képzés és az újfajta között, amikor a hallgatók a 4 évből 2 évet töltenek a Főiskolán.

A főiskolai képzésnek ilyen kibővítése azonban még nem oldja meg a problémát. Én azt hiszem, Major elvtárs nagyon pesszimista volt, amikor 250-300 főnyi szükségletet állapított meg. Én azt hiszem, ennél sokkal nagyobb számra van szükség. Azok a keretek, amelyeket Major elvtárs megjelölt, igen szerény keretek, minimális keretek. De a Főiskola még ezt a szükségletet sem tudná ellátni, mégha évente 30-40 hallgató végezne is.

A szükségletnél elsősorban a közvetlenül előttünk álló feladatokat kell figyelembe vennünk. Nem ismerem a főosztály fejlesztési tervét, de meggyőződésem, hogy legalább egy színházzal több lesz vidéken, akármilyen formában oldjuk is meg. A jövő évadban tehát a szükséglethez képest kell megszervezni a munkát ezen a téren. A főosztálytól eredő terv szerint a szakszervezetnek állandó szerződésben nem lévő tagjait meghallgatjuk, mégpedig nem olyan mostoha körülmények közt, mint a felszabadulás óta bármikor, hanem az eddigi tapasztalatok alapján két meghallgatás lesz, az első szabadon választott anyagból, a második pedig az első bemutatkozás tapasztalatai alapján általunk kijelölt mintegy 40, a felszabadulás óta bemutatott új vagy klasszi-

kus magyar XX vagy szovjet darab megfelelő részleteiből. Ezuton is kérem a pesti színházvezetőket, hogy minden segítséget adjanak meg a próbákhoz, adjanak rendezőket, segédrendezőket, hogy minden egyes csoport számára legalább két próbát biztosíthassunk, hogy a bemutatkozás minimális feltételeit megteremthessük számukra. Így remélhetjük, hogy a szakszervezet szerződésben nem lévő tagjai közül találunk olyanokat, akiket állandó szerződéshez juttathatunk. Garancia erre az idei évad, amikor igen sok kitűnő színészt találtunk. Ezt a lehetőséget azonban helytelen lenne úgy tekinteni, hogy ez mindig rendelkezésünkre áll. Ha az idén kiemeljük a tavalyi meghallgatások után fennmaradokból a kiválóakat, akkor jövőre még kevesebb marad, vagy nem is marad senki, akit ilyen módon bekapcsolhatnánk a színház fejlesztésébe.

Előttünk áll e y olyan feladat, amelyet eddig vagy sehogyan sem, vagy csak részben láttunk el. Ez a hivatásos és a nem hivatásos színészek közötti kapcsolat elmélyítése. Az idei falusi kulturverseny tapasztalatai mindnyájunkat meggyőztek arról, hogy sokkal erőteljesebben kell keresnünk új kádereket a nem hivatásos színjátszók között.

Én tehát a szakszervezet, a kulturcsoportok és a főiskola munkájának ilyen tagozódásában látom a biztosítékát annak, hogy az ötéves terv keretén belül a kulturforradalom kivánalmainak megfelelően gondoskodhassunk az utánpótlásról. /Taps./

P o n g r á c z: Kedves Elvtársak és Kartársak! Major elvtárs beszámolójában pár mondat al érintette az üzemi patronálás kérdését, amelyhez én is szeretnék pár mondatot hozzácsólni. A Vidám Színházból, ahol én dolgozom, majdnem kivétel nélkül minden színész patronált és többé-kevésbé hasznos munkát fejt ki. Nagyon szép eredményeink vannak, de vannak hibáink is, amelyeket

ki fogunk küszöbölni. A jelen pillanatban még nem állapítható meg pontosan, hogy az üzem részéről, vagy a patronáló művész részéről történik-e a hiba. Ezt is meg fogjuk vizsgálni.

Én egy konkrét javaslatot szeretnék tenni, amelyet a Vidám Színházban mi már megvalósítottunk. A patronáló művészek vonják be az ~~XXXXX~~ üzemi kulturvezetőt, az üzemi színjátszók vezetőit, vagy ha lehet, magukat a színjátszókat is a színház munkájának bizonyos fázisaiba, min^t amilyen a rendelkező próba, a kiértékelés, a premier stb. Ez nagyon komoly lendületet adna a patronálási munkának és az üzemi színjátszásnak, hiszen a patronálókön keresztül nem lehet az üzemi színjátszóknak a színház minden csinját-binját megnagyarázni.

A mi színházunkban már történtek ilyen lépések. Felkerestek bennünket az üzemekből és mi ezt nagy meglepéssel és örömmel vettük. Valószínűnek tartom, hogy ennek széles körben való népszerűsítése mindehhol nagy meglepédest és örömet kelthet. /Taps./

D e l i s Gy. Nagy: Major elvtárs beszélt arról, hogy a vidéki és a postai szakszervezetek között még nincs meg a kapcsolat. Ezt Pécsi elvtársnak ahhoz az elvi megállapításához kapcsolta, hogy a kulturális munkai egységfrontot kell megteremteni, amelynek egyik legfontosabb lépése a Budapesti és a vidéki közötti kapcsolat megteremtése. Erre a célra a Szövetségben belső vidéki bizottság alakult, amelynek vezetői Csépe Margit és én vagyok. Kérőlközve vezetjük ezt a bizottságot. Ennek a bizottságnak az a célja, hogy először megteremtse azt a post-vidéki kapcsolatot, és hogy a vidéki minőségének emelését, növelését igyekezzék biztosítani. A kapcsolat megteremtése - bármilyen furcsán is hangzik - ahhoz lesz szükséges, ha a vidéket decentralizáció útján segítjük. Ha a decentralizáció azonban nem jelentheti azt, hogy megvárják a postai minőség vezetőszerepét. Ha a hétéves kiegészítője kell legyen egyéneknek. A decentralizáció útján már több vidéki városban járva igen szép eredményeket láttunk, vannak azonban korláti lépések amelyeket nekünk Jendrői segítenek kellene. Pl. a helyi sajtóval való viszonyt egyik-újságot vidéki város szakszervezetek igen jó, vannak helyek ahol éppen ellenkezőleg harcban állnak. Így tehát egy vidéki kulturális munkai egységben alakulhat ki. Az egyetemi tanácsokkal való kapcsolat az egyetemi városok szakszervezetekkel kapcsolatban jó, más helyeken még nem láttuk. Az utóbbiak területén munkai szakszervezeteket, a vidéki városokban egyik-újságot szakszervezetek a városokban, hanem már kezdő szakszervezetek között is kulturális munkai egységben Jendrői által szép munka és tapasztalat szakszervezetek láttuk.

A helyi szakszervezetek megalkotásai közül a városi szakszervezetek

Ebben az irányban kellene őket segítenünk nekünk, pestieknek, mégpedig úgy, hogy előadókat küldünk nekik, ha szükségük van rá.

Amit Major elvtárs már említett, hogy rendezőket küldjünk vidékre, az minden vidéki színház kívánsága és arisztokratizmusunkkal, amelyben eddig sajnos mélyen elmerültünk, ezen a területen kell első sorban szakítanunk. A közös rendezés Budapesten már több helyen szép sikerrel járt., de idáig még nem vezettük be, hogy egy vidéki színház-^{ban} ~~szé~~ közösen rendezés jöjjön létre egy pesti és egy vidéki rendező együttmunkálkodásával, akik szépen tanulhatnak egymástól. ^{tervezés} Égető szükség volna pl. erre a diszlettervés területén, ahol a vidéken néha nagyon szép diszleteket látunk, sőt tal szépeket. Át ennek a ló másik oldalára, nem ismerik egyes helyeken a perspektiva törvényeit és kopározzák a pesti diszleteket stb. .

Nagy szükség volna arra, hogy diszlettervezőink is hasonló kölcsönhatásban dolgozzanak a vidéki diszlettervezőkkel. A Rádiónál meg kell tennünk azt a lépést, amelyre Szendrő elvtárs cikkében hívott fel bennünket, mert bizony egyik-másik vidéki előadás megérdemelné, hogy közvetítse a Rádió legalább olyan mértékben, mint ahogyan a pesti előadások közül néha a gyengébbeket is közvetítik.

A decentralizáció létrejöttét a pesti centralizációval kapcsolatban első sorban ezzel segíthetjük, hogy amikor legtöbb vidéki színházunk kritikára vár tőlünk ezt meg is kapja. Ez újabban lapunkban a Szövetség folyóiratában megtörtént, de élénkebb és nagyobb kapcsolatot kívánságunk meg a vidéki színházak dolgozóit.

A Minisztérium kezdeményezésére olyan dolog készül a szezon végére, amerről itt beszélni kell, bár még csak csiréjában van, és

a szakadéket megcsinálják, amely Pest és a vidék között eddig fennállt
/Ta pa./

S z e n d r ő József: A vidéki színházak nevében szeretnék
néhány szót ejteni ezekről a kérdésekről. Major elvtárs beszédében
alávetően hangsúlyozta, hogy nekem jelentősége van vagy lehet a
tervezésnek, és ugyanakkor megemlíthető a sőtálló színházokról,
Ha a jövőben a tervezés nagyobb lesz, akkor természetesen a sőtálló
művészek létszáma is csökkenni fog.

Most egy konkrét javaslattal élve, nyersen felvetve ezt a
problémát, meg kérdem: nem lenne-e a lehetséges oly módon meg-
oldani a vidék és Budapest közötti szakadék áthidalását, hogy lennének
olyan kitűnő művészek, akik egyszerre két színházak lennének tagjai,
történetesen egy budapesti és egy vidéki színházak. Ha a tervezés
szelvényben az a két színház jól összehangolja egymással a munkát, két-
három szereposztást, akkor nyilvánvaló, hogy kik azok a művészek akik
egy hónappal előtte még nem is gondolták, hogy két hónapig sőtálló fog-
nak, és akkor ebben a szelvényben erre az időre helyet tudnak vált-
tani. Ily módon a vidéki színházak a vendégszereplőkkel meg-
szelvény problémája is megoldható lenne. Sokszor találkoztam pesti kor-
társaimmal akik történetesen az elmúlt idők szelvényben olvasták, hogy
mikor most van Ország két hét szabad idője és az szívesen eljárnak né-
ltek azt és azt, - amit ő legutóbbra írtai sikerrel produkált itt
valamelyik fővárosi színházban. Természetesen nem kívánom azt tud-
ni, hogy mi egyenest már írtai sikerrel eljárnak vagy akarnak
eljárni, /szelvény./ és nem tudja, hogy mi a helyzet, a szelvény
szelvényben nem érzik meg a problémát, nem érzik meg a problémát egy

32

nyomon követni mint ahogy, an esetleg tőle vagy másoktól láttuk, ha még
oly kis idő volt is.

ORSZÁGON KÉVÉLTÁR

BL/Szné Ha valaki manapság részt akar venni a vidéki színházak felfelé ivelő munkájában, akkor ahhoz az szükséges, hogy a munkában elejétől a végéig vegyen részt, szóval, hogy a bekapcsolódása teljes legyen. Nem a sok bőrönddel megérkező, az utolsó pillanatokban a színpadra száguldó színészre van szükség, hanem olyan színészre, olyan rendezőre, aki végig csinál egy folyamatot a többiekkel együtt.

Ha pedig ez az elképzelés megvalósítható lenne - mint ahogyan már nem tartozik a lehetlenségek közé - akkor még azt is el lehet kerülni, hogy ennek a dolognak még mindig rosszszulhangzó "vidéki" jellege legyen, hogy egyesek akármilyen nem kívánatos küldetésenként jelenjenek meg hosszabb időre a vidéki színházakban. Vannak olyan kartársak, akik ezt boldogan és örömmel fogják megtenni és voltak is már olyan kollégák, akik az összes bérleti előadásokat eljátszották ott.

Manapság már a régi értelemben vett vendégszerelés nem is lehetséges vidéken. A bérlők egészen egyszerűen megsejtődnek, ha a vendég bérleten kívüli előadásban jelenik meg. A bérlők elvárják, hogy őfeléjük legyen a színház a legszívélyesebb, tehát ők kapják az előadást, hogyha a 16-20 bérleti előadással rendelkező színházba eljön az a vendégszínész, vagy az a színész, aki a szóbanforgó elképzelés szerint elvileg tiszteletbeli tagja lehet annak a vidéki színháznak, azonkívül, hogy egy budapesti színházban is működik. Ez nagyon jó vérkeringést és lüktetést vinne bele a vidéki színházak életébe.

Arra kérem a Szövetséget, vizsgálja meg ennek a megoldásnak lehetőségét. Szerintem a kapcsolatnak ilyen módon való felvétele jobb, egészségesebb és célravezetőbb, mint esetleges vidéki színházak megteremtése. Megnondom egészen őszintén, hogy a

"bizottság"
"XXIINNXX" cím alatt gyülekező egyének összessége bizonyos fokig mindig gyanus egy kicsit. /Drültség./ Gyanus azért, mert nagy részük maga is abból a bizonyos sétálásszerű állapotból kapcsolódik be az akcióba, és nem pontosan azok az elemek verődnek össze, akik szemüknél, fülükénél, értelmükénél, kritikai beállítottságuknál fogva alkalmasak arra, hogy döntő módon vizsgálhassanak meg egy művészi produkciót. De ez már a művészi és a kritikai fajsúly kérdéséhez tartozik.

Ne feledjük el, hogy a vidéken dolgozó színészek - és nem "vidéki" színészek! - éppen olyan érzékenyek mint a fővárosban dolgozó színészek, ha tehát X. vagy Y. hirtelen kirepül, és nagyvonalúan megjelenik vidéken, attól ők még nem egészen ~~XX~~ szédülnek meg és nem tartják okvetlenül hitelképességnek abból a szempontból, hogy az ő verejtékes munkájukkal létrejött művészi produkciót egy-két szóval elbirálja. Aki ott megjelenik, annak gazdag tapasztalata és kellő felkészültsége kell, hogy legyen és nem okvetlenül szükséges, hogy a kollégák közül kerüljön ki, mert tudjuk, hogy a színészek beállítottsága impresszionisztikus, az ő szemléletük nem egészen arra való, hogy bírálatra legyenek képesek, hanem inkább alkotásra képes elemek akadnak a soraikban. /Derültség./ Ezt tehát nagyon komolyan és erősen figyelembe kell venni és nagyon meg kell szűrni azokat, akik az ilyen u.n. bizottságoknak tagjai lesznek.

Ha ez a fluktuáció és az ennek nyomán elérendő decentralizáció - amint Bálint ev. társ hangsúlyozta - létrejönne, szereintem ilyen módon jöhetne létre, a fővárosi kollégák esetleges kiesési idejének termékeny felhasználásával. /Taps./

V á r a d y László: Ugyan-csak a vidéki színházak kérdéséhez szeretnék hozzászólni zenei vonatkozásban. A Bálint által említett bizottság megbizásából eddig két alkalommal néstem

meg vidéki színházak operettelőadásait, Miskolcon és Szegeden. Az előadások azt mutatták, hogy a vidéki színházak zenei apparátusa nem megfelelő ahhoz, hogy teljes zenei hatással tudják megszólaltatni azokat az operetteket, amelyeket átvesznek a Fővárosi Operettszínháztól, vagy kivételes esetben a rádiótól. A Fővárosi Operettszínház új operettjeiben egyre fokozódó igényeket támaszt mind a zenei stílus, mind a zenei előadó apparátus tekintetében. Ha a vidéki színházak minden változtatás nélkül veszik át ezeket a darabokat, az ő jelenlegi összeállítású zenei apparátusukkal nem is tudhatják kellő zenei hatással interpretálni. Persze az lenne helyes és az öt éves terv során talán meg is valósulhat, hogy az operettet játszó vidéki színházak zenei apparátusa azonos legyen létszámában a Fővárosi Operettszínházéval. Ebben az esetben minden változtatás nélkül átvehetnék az Operett színház darabjait, anélkül, hogy előadásuk zenei interpretálás szempontjából alatta maradna a budapestinek.

Ha ez nem érhető el már a jövő szezonban sem olyan módon, hogy a vidéki színházak éves szerződés formájában megfelelő létszámú zenekart és énekkart szerződtesse, sem pedig abban a formában, hogy a kisegítő díjazására szánt alrovatot megfelelően állapítsa meg a Minisztérium, úgyhogy minden egyes operettelőadásnál kisegítő formájában tudnánk a hiányzó létszámot pótolni, akkor az lenne a javaslatom, hogy az operettet játszó összes vidéki színház zenekarának és énekkarának létszámát és összeállítását teljesen azonosan állapítsa meg a Minisztérium. Ezt azért tartom szükségesnek, mert ebben az esetben - tekintettel arra, hogy a vidéki színházak mind átveszik az Operett színház műsordarabjait - olyan redukált partitúrát lehetne készíteni, amely arra a bizonyos zenekari összeállításra készülne, tehát

36

biztosítaná azt, hogy a vidéki színházak zenekarai és énekkarai azokat a műveket kiegyensúlyozott zenekari és énekkari hatással tudják a közönség elé vinni. Akár az egyik módon, akár a másik módon, de valahogyan meg kell oldani ezt a problémát, mert csak így tudjuk biztosítani azt, hogy a vidéki színházak az új operettek - amelyek tömeghatásuknál fogva súlyponti kérdést jelentenek - zenei vonalon is teljes értékű hatással tudják közönségünk elé vinni. /Taps./

háborút előkészítő kardcsörtetése.

Az előbb mai életünk új hőseiről beszéltem, de beszélünk kell a munkáosztály új típusú fiairól, a sztáhnoviatókról is. Ez a típus valóban új ember, hiszen megdönti a normákat, elveti a régit, az elavultat. Ennek a típusnak első tulajdonsága, mely felelősségérzete, Igazi szocialista érzés ez: felelősnek tartja magát munkájáért a közösséggel, a Párttal, az osztállyal szemben, amelynek alkotó munkát végző tagja. Ezt a társadalmi felelősséget kell, hogy érezze minden művész a szocializmus építése idején, hogy elsősorban a társadalom előtt felelős művészetéért, emberi magatartásáért.

Rákosi és Révai elvtársak rámutattak a kongresszuson művészeti életünk eredményeire, mint már az előbb említettem. Ezeket az eredményeket azoknak az új típusú művészeknek is kössönhetjük, akiket áthat az emberi közösség tudata, akiket mai életünk új hőseivel való lelki közösség képessé tesz új, nagyszerű szocialista-realista művek alkotására és előadására. Ezeket a művészeket kell példaképpel állítanunk minden művész számára.

Abban a nevelő munkában, amelyben a szocialista-realista színjátszás megaplatáira emeli a művészeket, hatalmas szerep vár Pártunk irányításával a Színház- és Filmművészeti Szövetségre is. Szakszervezetünk, a Művészeti Dolgosók Szakszervezete egyik legfontosabb feladatának tartja, hogy megszolgált, szervező és nevelő munkával előtérbe hozza és kiegészítse a szövetség munkáját.

Melyek ezek a feladatok? A művészeket marxista-leninista neveléssel, ábrándjuk fokozásával megszöszítanünk kell az elleneséges

ideológia elleni harcra. Mozgósítani kell a világ leghaladóbb művészetének a szovjet művészetnek és saját nemzeti hagyományainknak szeretetére, tervszerű munkára. Mozgósítani kell a társadalom leghaladóbb osztályával, a munkásokkal való szoros kapcsolat kiépítésére a patronázs-mozgalmon keresztül. A munkafegyelem erősítésére, az anyagiasság polgári hagyományai elleni nevelő munkával kell törekednünk. Szerveznünk és lelkesítenünk kell a művészeket a békeharcban való keményebb helytállásra, áldozatkészségre. És most, a békeívek aláírásának kezdetén az a legfontosabb feladatunk, hogy olyan szervező és felvilágosító munkát végezzünk - és ez mindnyájunk feladata - hogy minden egyes aláírás mögött egy meggyőződött, minden áldozatra kész békeharcos álljon, olyan békeharcos, aki aláírásán kívül mindennapi munkájával, művészi színvonalának emelésével, egyéni kiállításával bizonyítja, hogy a béke és a haladás híve.

A Kongresszus iránymutatása meggyőzött bennünket arról, hogy szakszervezetünk jelenlegi szervezettsége és munkamódszerei elégtelenek ahhoz, hogy ezeket a nagy új feladatokat sikerrel elvégezhessük. Ezért munkánkat át kell szerveznünk, meg kell javítanunk. Ezt csak tagjaink segítő bírálatával érhetjük el, de bizunk benne, hogy Pártunk Kongresszusának tanításai alapján sikerülni fog szakszervezetünk munkáját megjavítani és fejleszteni, hogy Pártunknak jól működő segédcsapata lesz, és sikerrel támogathatja a Színhás- és Filmművészeti Szövetség munkáját, hogy kulturális forradalmunkat eredményesen hajthassuk végre. /Taps./

B á n N i d i: Bár a művészetek legkülönbözőbb ágai közül a színházi az, amely a leghatározottabban kezdi felvenni a szocia-

lista-realista formát és utírányt, minél erősebben rajzolódik ki előttünk ez a profil, annál inkább érzünk bizonyos hiányosságokat. A mai színelőadásokban mindinkább találkozunk olyan embertípusokkal, akik közvetlen testi munkájukkal építik a szocializmust. Ezen a téren színészeink játékában hiányosságot érzek, mintha nagyon is egyértelmű volna alkotásuk. Mindinkább eltérnek az embernek, mint emberként való ábrázolásától és valami elvont fogalom felé tolják azokat az alakokat, akiket most pozitív figuráknak hívunk.

A magam részéről szükségesnek tartanám, hogy színészeinknek lehetőség adódjék arra, hogy közvetlenebb kapcsolatot tudjanak teremteni önmaguk között és azok között az emberek között, akik közvetlen fizikai munkával építik a szocializmust. Valami olyasmire gondolok, hogy színészeinknek adassék meg az a lehetőség, hogy legalább egy évben egy hétig közvetlen testi munkát végezhessejenek olyan emberek között, akik szintén testi munkát végeznek, és olyan életformák között éljék le azt az egy hetet, mint azok az emberek, akik testi munkával keresik meg a kenyerüket. Ez egy pillanatra merész ötletnek látszik. Szeretném egy-két új érveléssel megerősíteni elgondolásomat. Itt nem arról van szó, mint ahogyan nekem szögezhetnék, hogy mi most a színészeket ahelyett, hogy évi fáradtságos munkájuk után pihenni hagynák, ^{nég} testi munkára is küldjük. Dehogy! A fantáziájuknak szeretnék ezzel tépotaadni. Kétségtelen tény, hogy ezeket a figurákat azok a színészeink, akik mondjuk a régebbi időben testi munkával foglalkoztak, jobban játsszák, mint azok, akik ehhez nem juthattak hozzá.

Ezek a színészeink is a testi munkának egyelőre még csak a munkoldalát érezték, de tudjuk, milyen különbség van a múlt munkája és a mai kor munkája között. A mai munka közvetlen hősiességének érzékeléséről van itt szó. Éljen ott a színész a munkások között, lássa azt a hihetetlen lendületet, amely magával ragadja a sztahanovistákat a munkások sorából, egyiket a másik után, és ennek nyomán mind pozitívabb és pozitívabb formában érvényesítse ezt magában és ezen keresztül a színpadon. Itt nem arról van szó, hogy ha gyilkost kell játszani, ahhoz nem feltétlenül szükséges, hogy gyilkoljak, hiszen gyilkos lehet ebből a társadalmi rétegből is, abból a társadalmi rétegből is. Itt arról van szó, hogy színészeink végzettségben - valljuk be őszintén - jó polgári életforma között élnek. Sejtelmük sincs azokról a problémákról, amelyek a munkások között felvetődnek, pláne nincs sejtelmük arról, hogy bizonyos dolgokra hogyan, milyen indulatokkal, milyen érzésekkel reagálnak. Csupán elképzeléseik vannak, amelyek nagyon is elvontak és én ebben látom az okát annak, hogy színészeink éppen a pozitív figurák megalkotásánál mind távolabb és távolabb kerülnek az élet től.

Ismétlen, neked az a javaslatom, hogy a színészeknek adódjék meg az a lehetőség, hogyha többet nem is, évente egy héten keresztül ott lakhassanak, ott dolgozhassanak a munkások között, mondjuk Dunapentelén, vagy a Duna-Tisza csatorna ásásánál. /Taps./

S z e n é Verenc: Kedves Kollégák! Az első Színházi Konferencia után Szövetségünk mai értekezletét döntő jelentőségűnek kell tekintenünk és örömmel üdvözljük, hiszen a Magyar Dolgozók Pártja II. Kongresszusának eredményeit kell kiér-

tékelnünk a magunk munkájára vonatkozóan, és színházi forradalmunk továbbfejlesztése e nélkül elképzelhetetlen.

Major elvtárs többször rámutatott beszámolójában arra, hogy Szövetségünknek milyen fontos szerepe van ebben a munkában. Rámutatott arra, hogy az I. Színházi Konferenciának egyik hibája az volt, hogy tulságosan sokat akarunk markolni. Féltő, hogy ennek a mai értekezletnek is ez lesz a hibája.

Amikor Pártunk Kongresszusának eredményét kell kiértékelnünk, a legelső kérdés, amelyet ezen az értekezleten fel kell tennünk, az, hogy a Színház- és Filmművészeti Szövetség mennyiben tud ezeknek a feladatoknak megfelelni. Ha a Szövetség eddigi munkáját nézzük, akkor ki kell jeleentenünk, hogy a Színház és Filmművészeti Szövetség vezetésének mai formájában nem tud eleget tenni ezeknek a feladatoknak.

A Szövetségen belül is és kívül is több alkalommal felvetődött Szövetségünk általános kritikája. Sajnos, ennél tovább nem mentünk. Több alkalommal megállapítottuk, hogy a Szövetség - amint Major elvtárs is célzott erre - elszakadt a színészekről, de elszakadt az élettől, a valóságtól, a dolgozó tömegektől is, befelé fordulva bizonyos arisztokratikus jelleggel működik. Ha ezt elismerjük, akkor el kell fogadnunk Révai elvtársnak azt a kijelentését, hogy művészeti életünk egyik rákfenéje a klikkszerűség. Ilyen értelemben Szövetségünk vezetésére és vezetőségére is vonatkozik Révai elvtársnak ez a megállapítása.

Közel egy éve huzódik a Szövetség átszervezésének kérdése. Az átszervezést már ennek a színiévadnak az elején felvetettük, a szövetség vezetősége részéről halagató ígéretek kaptunk, de mind a mai napig komoly, konkrét kísérlet vagy próbálkozás nem történt.

"ekünk fele kell itt vetnünk a Szövetség vezetőségének, a Szövetség munkájának építő kritikáját, hogy a Szövetséget helyes utra tudjuk irányítani és meg tudjuk teremteni a Szövetség jó munkájának alapfeltételét.

Legelőszörben önmagunk számára tegyük fel a kérdést, hogy mi, a színházak dolgozói mennyiben segítettek a Szövetség munkáját, építő-kritikával és a magunk effektív pozitív munkájával? Meg kell állapítanunk, kedves Kartársak, hogy távolról sem nyújtottuk azt a segítséget, azt a támogatást, amelyet kellett volna. A Szövetség és vezetősége előszörben a színészekre, a színház dolgozóira kell, hogy támaszkodjassunk. Már a múlt évben a színházi szakosztály egyes vitái igen komoly mozgást indítottak meg bizonyos vonalon. Ezek a viták azonban szintén mechanikusá, sablonossá váltak, nem tapasztaltuk, hogy a Szövetség vezetősége az egyes színházak munkáját kiértékelve felvetse bizonyos ideológiai, politikai és művészeti kérdéseket és nem járult hozzá ahhoz, hogy színházi forradalmunk gyakorlati munkája mellé megteremtse a forradalmi elméletet is.

De szemkívül kifelé a Szövetség alig mutatkozott meg valamilyen konkrét formában. Elszakadt a színészektől és a dolgozó tömegektől. És nemcsak a budapesti és a vidéki színházak között kell az együttműködést megteremtünk, hanem felvetődik a kérdés, hogy meg van-e az együttműködés a budapesti színházak között is. Pár héttel ezelőtt kint voltunk Csehszlovákiában, és meg kell mondanom, hogy én ebben a pillanatban talán jobban ismerem az egyes prágai színházak belső életét, mint az egyes pesti színházak belső munkáját. Itt élünk egy városban, talán egymással szembe fordított utcákban és halvány fogalmunk sincs arról, hogy az egyes színházak hogyan dolgoznak, milyen módszerekkel végzik a maguk munkáját. A Szövetségnek lett volna többek között feladata az,

hogy megteremtse a színházak közötti együttműködést, a színházak tapasztalatcseréjét, a színházi dolgozók közös, kollektív vitáit és így elősegítsék az elmélet kialakulását.

Major elvtárs beszélt arról is, hogy színházi forradalmunk és a színházi életünk mennyit köszönhet a Szovjetunió-nak. Igen, ezt meg kell állapítanunk, de egyben azt is meg kell állapítanunk, hogy döntő, alapvető kérdés, hogy a jövőben milyen mértékben kívánunk továbbra is a Szovjetunió színházi kultúrájának eredményeire támaszkodni.

A közelmúltból, vagy tekintsünk vissza csak egy évre, alig tudunk kiragadni egyetlen olyan alkalmat, amelyen keresztül a magyar színházak dolgozói megismerhették volna a Szovjetunió színházi kultúrájának aktuális, égető problémáit. Alig-alig láttunk folyóiratunk hasábjain cikkeket, tanulmányokat, alig ismerünk előadásokat, amelyek például ezekben a napokban ~~szovjetunióban~~ vagy a közelmúltban foglalkoztak volna a Szovjetunióban lejátszódó nagy termékeny vitával, amelynek ismerete elengedhetetlenül fontos a mi munkánk számára is. Teljesen érthetetlen például számomra, hogy a Színháztudományi Intézettől egészen a Szövetségig hol sikerének el azok a lefordított, igen gazdag szovjet anyagok, amelyek már hónapokkal vagy évekkel ezelőtt ~~hazánk~~^{ide} kerültek, már le is fordították őket és nem jutottak el hozzánk. Meg kell állapítanom, hogy ezen a téren a lehető legsúlyosabb hiányosságok és hibák tapasztalhatók, és a Szövetség vezetőségének hozzá kell járulnia ehhez, hogy ezen a téren döntő fordulat következék be.

Színházi forradalomról, színházi életünk fejlődéséről egy pillanattig sem lehet beszélni anélkül, hogy ne beszéljünk a Szovjetunió színházi kultúrájának eredményeiről, ne beszéljünk a Sztaniszlavszki-módszerről a szocialista-realista színjátszásnak a Szovjetunióban megvalósított eredményeiről. A Magyar Szovjet Társaságnak lenne egyik feladata, hogy bennünket ellásson ezekkel az anyagokkal. A Magyar Szovjet Társaság támogatása mellett azt hiszem Békés elvtárs szerkesztésében Színházművészet címen megjelent kéthetenként vagy havonta egy-egy könyves, sokszorosított broszúra, amelyben ha hiányosan is, de mégis bizonyos adatokat kaptunk a szovjet színházi életéről. Ennek azt hiszem öt-hat száza jelent

meg. Ez azután egyszerre, minden magyarázat nélkül leállt, nem jelent meg tovább, nem tudjuk, hol tűnt el, milyen súllyesztőben merült el ennek a Színházművészetnek a megjelenése. Azt hiszem, hogy ugyan az a súllyesztő nyelte el ezt a broszúrát is, amely elnyelte az előbb említett szovjet anyagot is.

Révai elvtárs beszélt azokról az ellenséges erőről, amelyek a Cervantest, Swiftet és a többi klasszikus írókat a könyvvezetékbe küldte. Ezeknek az erőnek a hatósugara nem végződik a színházi életünk határain, hanem igenis színházi életünkön belül is jelen vannak ezek az erők és nekünk kötelességünk felfedni ezeket a hiányosságokat, hogy ezeken keresztül elérjünk ezekig az erőkig, és azután ugyanúgy, ahogyan Pártunk és kormányzatunk lassanként népi demokráciánk minden területén és most már kulturális területünkön is megkezdte az ellenség felszámolását, meg kell kezdenünk ezeknek a hibáknak és hiányosságoknak felszámolását a magunk területén is.

Révai elvtárs beszélt arról, hogy még mindig igen nagy a szakadék a dolgozók kulturális tömegmozgalma és az ugynevezett hívtásos művészek között, jól lehet az utóbbi időben igen nagy mértékben növekedett azoknak a száma, akik jelentkeztek és jelentkeznek az egyes színházak részéről üzemi kulturesoportok patronálására. A Szövetség vezetősége éppen a közelmúltban hívta létre a patronáló bizottságot, amely azzal a céllal alakult meg, hogy elsősorban a színházak üzemi patronálásának kérdését rendezze és mint ennek a kérdésnek, illetőleg feladatnak koordinálója, egységesítője kezdje meg munkáját. Az a baj ugyanis, hogy ennek a kérdésnek sok gazdája van. A Szövetség patronáló bizottságának feladata, hogy tisztázza és meghatározza a színházak patronálási munkájának irányelveit, ezeket

népszerűsítse és a gyakorlatba átvigye. Amellett a bizottság feladata, hogy fokozottabb figyelemmel kísérje az üzemi és különböző kulturális csoportokban jelentkező káderek munkáját és hozzásegítse a tehetséges kádereket a továbbfejlődéshez.

Gellért Endre beszélt a színészutánpótlás kérdéséről. Be kell látnunk, hogy a közeli években a főiskola a színészutánpótlás és a színházi káderek utánpótlásának kérdését egymaga nem tudja megoldani. De ez nemcsak a színházak kérdése, hanem a film problémája is. Hivatalos szerveinknek és a színházigazgatóknak és rendezőknek feltétlenül sokkal merészebb és forradalmibb káderpolitikát kell követniük, szakítva ezzel az arisztokratikus és maximalista állásponttal, hogy csak a főiskoláról kikerült erővel tudjuk színházi életünknek ezt a problémáját megoldani. Kell, hogy ezeket a tehetséges munkáskádereket kiemeljük. A debreceni, a szolnoki és a kecskeméti színház például munkásstudiót állított fel a színház mellett és különösen a debreceni színház munkásstudiója ilyen igen szép eredménnyel működik. Ezt a kérdést is meg kellene vizsgálnia a szövetség vezetőségének. Az egyes pesti és vidéki ilyen munkásstudiók formájában kell bekapcsolni a munkába a tehetséges népi színjátszókat, hogy ezután mintegy átmeneti lépésként szolgáljon a továbbiakban a szorosabb és hivatásszerűbb bekapcsolódásokra.

A patronáló bizottság nevében, amelynek vezetésére a Szövetségtől én kaptam megbízást, ezután felkérem a kollégákat, hogy tapasztalataikat, kritikáikat, észrevételeiket küldjék be hozzánk, ezt keressenek fel bennünket és járuljanak hozzá, hogy a színházak üzemi patronálási munkája egyrészt forradalmi formában hozzájáruljon kulturális tömegmozgalmunk színvonalának emeléséhez, másrészt a színházi utánpótlás egyik fontos és döntő forrását. /Köszönöm titeket./

B o t h Béla: Azt szeretnénk, ha nagyon sokan szólnának még hozzá. Ezért javaslom, hogy a hozzászólók legyenek szivesek mondanivalójukat rövidebre fogni és akár határozzunk meg bizonyos időt, mondjuk 3- 4 percet, egyegy hozzászólás tartamára, hogy még a válaszra is teljen./Helyes-
lés /

H o n t Ferenc: Elvtársak! Kartársak! Ha egy mondatban akarnánk összefoglalni Pártunk Kongresszusának legfőbb utmutatását, akkor így fogalmazhatnók meg: nagyobb erőfeszítéssel, nagyobb önfegyellemmel, több és jobb munkával meg kell gyorsítanunk a szocializmus építését.

Ennek az értekezletnek az a főfeladata, hogy megkeresse, melyek azok az akadályok amelyek ezt gátolják és milyen módszerekkel lehet ezt a feladatot végrehajtani.

Rákosi elvtársnak az a megtisztelő, kitüntető megállapítása, hogy színházaink felzárkóztak a politikai és gazdasági fejlődés mögé, mindenki előtt nyilvánvaló, de ugyanakkor meg kell állapítanunk azt is, hogy színházpolitikánk viszont meglassubbodott. Bizonyíték erre az is, hogy azok a problémák, amelyek egy évvel ezelőtt felvetődtek és amelyekben egy évvel ezelőtt javaslatok történtek, most merülnek fel újból, amikor már nem a lemaradást kellene behoznunk, hanem a gyorsulást előmozdítanunk.

Ha a gyorsulás legfőbb akadályát keressük, akkor a Pártunkhoz való viszonyunkat kell megvizsgáljunk. Kétségtelen, hogy színészeink felzárkóztak Pártunk mögé. Párttagok és pártönkivüliek egyaránt ennek köszönhetjük eredményeinket. Ugyanakkor azonban a Párt tanítását nem fogadtuk el és nem fogadtuk meg teljesen egészében.

Konkrét példákat mondok. A Szövetség munkáját - amelyet Major elvtárs és Szendrő elvtárs részéről jogos kritika ért - valóban csak úgy tudjuk megjavítani, ha követjük Révai elvtárs utmutatását és pótoljuk azt a hiányt, amelyet eddig nem utunk pótolni: fel kell állítani a Szövetségben a kommunista aktívát. Kommunista aktiva ellenőrzése és irányítása nélkül a pártonkívüli színészeket sem tudjuk előbbre vinni és nem tudjuk a Szövetség munkáját megjavítani.

De meg kell változtatni a színházakban a művészek viszonyát a pártszervezethez és a pártmunkához is. Ne az legyen a szempont, hogy akinek nincs sok dolga, az dolgozzék a pártszervezetben, mert a pártszervezetben és a pártvezetőségben a színház legjobb dolgozóinak kell részt-venniök.

Harmadszor: át kell vennünk a pártszerű módszereket; nem a Pártnak a Párton belül alkalmazott módszereit, hanem a társadalmi szervezetekre alkalmazott módszereket, és itt elsősorban a Szövetségre gondolok.

Itt már van bizonyos eredmény, mert ezt az értekezletet bizonyos javaslatok előzetes kiküldésével készítették elő, de szakítani kell azzal a gyakorlattal, hogy mindennéven nevezendő terv nem kerül a színházak dolgozói elé. Például a Szövetség átszervezésének tervét, a Szövetség tagjai sem ismerik és itt értesülnek arról, hogy milyen bizottságok működnek.

Szendrő elvtárs beszélt a Szovjetunióhoz való viszonyoknak minden eszközzel való megjavításáról. Itt konkrét határozati javaslatom az, hogy a Szövetség vezetősége záros határidőn belül gondoskodjék arról, hogy a szovjet tapasztalatok irásban hozzáférhetőek legyenek a színházak összes dolgozói számára.

Végezetül néhány konkrét feladatot szeretnék megjelölni.

A Minisztérium munkáját elsősorban a Szövetségnek kell alátámasztania. A jövő évad előkészítésén fordul meg egész színházi kulturforradalmunk sorsa. Itt a következő sürgős tennivalók vannak:

A színházak államosítási rendelete megjelenése óta lényegesebb változáson nem ment át. A végrehajtási utasítások a szakemberek széles tömegeinek részvétele nélkül születnek meg. Rá fogok majd mutatni, hogy milyenekről van szó. Itt csak elvileg akarom leszögezni, hogy a Szövetségnek azonnal hozzá kell fognia a színházak belső életét szabályozó szervezeti szabályzat átalakításához.

Melyeslem Major elvtárs javaslatát a műsorterv előkészítését illetően, azzal a kiegészítéssel, hogy elvileg is változtatni kell a módszereken és fel kell számolni a statisztikai módszert. Ne úgy állítsuk össze műsorunkat, hogy három szovjet darabnak, négy népi demokratikus és öt magyar darabnak kell szerepelnie egy színház műsorán, hanem Pártunk taktikai feladatainak megfelelően állítsuk össze a tématervet és a műsortervet. Erre is a Szövetségnek kell kidolgoznia a tervezetet.

A rendezők és a színházvezetők szakmai és ideológiai önképzése nélkül a magyar színházi élet kérdéseit megoldani nem lehet. Többször javasoltuk azt, hogy a Szövetség hívja össze állandó tapasztalatcserére a színházak művészeti vezetőit. Ez mind a mai napig nem történt meg. Amíg ez a tapasztalatcseré ki nem fejlődik, amíg egymást nem fejlesztjük, addig egyhelyben fogunk topogni.

Végül a színészkérdésben - és most jutok el ahhoz a konkrét példához, amelyet elő akartam hozni - meg kell változtatni azt a bürokratikus szabályt, amely a színházak létszámát meghatározza:

Például az Ifjusági színház létszámát 30 színészben állapítják meg, ugyanakkor vendégszereplők számára kb. 400.000 forint áll rendelkezésre. Volt olyan eset, hogy valaki le akart szerződni a színházhoz havi 1.200 forintért, a létszámkeret azonban ezt nem engedte meg, ennek következtében szeptember óta - minthogy minden este játszik - havonta 2.900 forintot kell kifizetni számára.

- Ha a taglétszámzárát feloldják, akkor anélkül, hogy az államnak egy fillérbe is kerülne, meg lehet valósítani azt, amit elengedhetetlenül fontosnak tartok Szendrő elvtárs javaslatában, hogy azok a színházak, amelyek erre képesek, állítsanak fel Studiót, gondoskodják ^{anál} az ott gyakorlatosként működő fiatal színészek neveléséről, azzal a kötelezettséggel, hogy a gyakorlatos színészek a Főiskolának mind a 4 esztendői elméleti anyagából és esetleg gyakorlati anyagából is vizsgát legyenek kötelesek tenni. Meg kell mondanom, hogy az ezt szabályozó rendelet tavaly májusban végleges formában elkészült, de nem értjük, hogy miért, a mai napig sem jelent meg.

A Gellért elvtárs által javasolt két forma, a 4 éves Főiskola és a 2 éves Főiskola számszerűleg nem oldja meg a problémát, mert az ő beszámolója szerint is ilyen módon, ha az első évben párhuzamos osztályokat állítunk fel, csak a duplájára lehetne felemelni a színészek számát, 40-50 színész pedig nem elegendő.

Kérdés tehát, hogy honnan vegyük a színészeket. Vannak lehetőségek, vannak források. Sztálin elvtárs azt mondta, amikor káderhiányról panaszkodtak neki: ti vagytok a hibások, nem kerestétek meg őket. Minden színháznál, nemcsak az ifjusági színháznál, nácsutt is van 3-4 olyan fiatal színész már most, akire

eddig senkisen számított, és ha tervszerűbb lenne a kutatás, akkor már a következő esztendőre legalábbis a legszűkebb keretek között meg lehetne oldani a színészhiányt.

Ezek a konkrét javaslataim, és kérem, hogy ezekben határozzanak. /Taps./

D a j b u k á t Ilona: Egészen röviden szeretnék a Szendrő elvtárs felszólalásában említett üzemi patronálással kapcsolatban néhány szót szólni. Kétségtelen és ebben valamennyien megegyezünk, hogy a kulturforradalom sikeréhez hozzátartozik, igen fontos része az üzemi kulturcsoportok működése és a káderkutató. Nekem szerencsém van az egyik üzemet patronálni. Éppen saját tapasztalataim nyomán beszélek, azt gondolom, hogy talán jobban utána kellene nézni ennek a kérdésnek. Bár az üzemi patronálás azt hiszem az a Művészeti Dolgozók Szakszervezetének ügykörébe tartozik, ő szervezi, talán át kellene beszélni a dolgot a szövetséggel az üzemi kulturfelelősök munkáját illetően. Azt hiszem ugyanis, hogy ott igen sok hibát találnánk, mert amikor a patronáló színészek kimennek és nem találják munkát vagy ~~fixxixxxx~~ visszaküldik őket avval, hogy még nincs megszervezve, stb., akkor ~~xxixxixxxx~~ elsősorban a kulturfelelős munkájában kereshető a hiba. Azonkívül - mondom, saját tapasztalatomból beszélek - egészen furcsának találtam, hogy ~~miután~~ amikor bemutatójuk előtt a műsorukat ^{nekem} bemutatták és én premier előtt állván, két csütörtökön nem tudtam náluk lenni, mert csak hetenként egyszer mehetek ki, amikor ők próbálhatnak, legközelebbi kimenetelünkor küldték velem, hogy vasárnap bemutatják a műsort, de még mindenki olvasta a szerepét. Bennem a vér is elhűlt és megkérdeztem a kulturfelelőst, hogyan történhetett ez meg. Azt mondta: fog ez menni, voltunk mi már nagyobb bajban is. /Derűtlenség./ Azonkívül eldicselkedett velem, hogy két nappal azelőtt valamelyik tömegszervezetben a kulturcsoportjuk fellépett, ő maga is szerepelt, és itt említett egy már régi idejét mult páros jelenetet, amelyben ő játszotta az egyik szerepet, majd hozzátette: egy szót nem tudtam

szerepemből, tisztára hasból beszéltem. Amikor a kulturfelelősnek es a beállítottsága és mentalitása, akkor azt hiszem itt kell kerülni a hibát és talán a kulturfelelősöket, hogy úgy mondjam, jobban szem előtt kellene tartani és meg kellene vizsgálni munkájukat és megfelelő módon előkészített és kioktatott kulturfelelősöket kellene az üzemekben a kulturcsoportok élére állítani. /Élénk taps./

M Á R I Á S S Y Péter: A Kongresszus egyik főfeladatként jelölte meg az egység megteremtését a művészetben belül. Meg kell állapítanom, hogy a film és a színház között ezen a téren bizonyos hiányosságok voltak, részben helytelen elvi szempontok alapján, részben pedig talán önző és esetleg anyagi szempontok is közrejátszottak ebben. A szövetség az utóbbi időben a filmtagozat számára két elvi vitát rendezett, amelyekben ezeket a kérdéseket nagyjából kimerítettük és tisztáztuk. Le kellene azonban szűgeznii, hogy ezt az álláspontot és ezeket a hangokat, amelyek egy ilyen vitát próbálnak szítani, egyszerre mindenkorra meg kell szüntetni. Meg kell értenünk, hogy a két területnek teljesen közösnek a céljai és ugyanígy a fő problémák is közösnek. Vonatkozik ez különösen a realista emberábrázolás problémáira, vonatkozik a mai témájú magyar darabokra vagy filmekre. Itt nagyon kíváncsi vagyok a Szövetség Majer elvtárs javaslataira és részéről boldogan rákérdezek benne, hogy a filmdarabok a színházakban a színházi rendezők mellett dolgozzanak. Egészen bizonyos vagyok benne, hogy legalább is a magyar személyre nézve nagyon sokat tanulhatunk abból a munkából.

Ugyanakkor szeretem azt, hogy egy bizonyos tapasztalatosarét is meg lehet szervezni a filmdarabok és a színházi rendezők között, éppen ezekben a közös problémákban. Szeretném felvetni, hogy a pat-

ronálási munkában is részt kellene venniük a filmművészeknek.

A patronálási munkának az én nézetem és eddigi tapasztalatom szerint nemcsak az a feladata, hogy mi a vidéki vagy üzemi kulturesoportoknak segítsünk, hanem ugyanakkor rengeteget tanulunk is és ez az egyik legjobb módja annak, hogy kapcsolatot találjunk az élettel, a vidékkel és az üzemi munkássággal.

A Szovetségnek a film területén végzett munkájáról beszélve, meg kell állapítanom, hogy az idei évben az ugynevezett filmviták vagy teljesen elmaradtak, vagy igen gyengén sikerültek. A vitáknak elsősorban az volt a hibájuk, hogy minden filmet, mint egységet nézték és egyáltalán nem törekedtek arra, hogy az egyes filmeket, mint egy folyamat egyes részeit, egyes alkotásait vizsgálják meg. Azt hiszem a fejlődés és a haladás szempontjából elengedhetetlenül szükség van arra, hogy igenis tartsunk ilyen vitákat és értékeljük ki az egyes új filmjeink eredményeit és hiányosságait. Kétségtelen azonban, hogy az eddigi formák nem feleltek meg és erre más megoldást kell találnunk.

Röviden szeretnék hozzászólni az áldozatvállalás kérdéséhez és egyben talán egy kérést is előterjeszteni a színészek felé. A mi filmgyári munkánkban egyik legnagyobb nehézsége abban áll, hogy nem tudjuk a színészeket megkapni arra, hogy próbáljunk. Ez a kérdés érintve van a szerződésben, de általában magukra a felvételekre is olyan nehéz megszerezni a színészeket, hogy próbáról jóformán alig lehet már beszélni. Mégis azt hiszem, hogy ha maguk a színészek is belátnák ennek szükségességét és maguk is igyekeznének valamilyen módon hozzájárulni ahhoz, hogy a filmek forgatása előtt több és alaposabb olvasópróbát tarthassunk, akkor ez nagyban elősegítené a filmek

művészi színvonalának emelését is.

A kédernevelés kérdésében meg kell állapítanom, hogy nemcsak a főiskolával kapcsolatban, hanem a filmgyárban is igen sok fiatal káder van, akik esetleg üzemekből és más helyekről jöttek. Van ugyan a filmgyárban szakmai oktatás, de ez kizárólag technikai kérdésekkel foglalkozik. Azt javasolom, hogy rendszeresítsünk a filmgyárban, mondjuk hetenkénti vagy kéthetenkénti konzultációt, amelynek során egy-egy rendező vagy más művész választ adna a fiatal káderek kérdéseire, problémáira és ezzel segítené elő további fejlődésüket. /Taps./

H o r v a i István: Az Uttörő Színház néhány javaslatát szeretném a Szövetség elé hozni, amelyeket az utolsó Sztaniszlavszki-körben javasoltak. Az első és a legfontosabb a továbbképzés problémája. Itt az első kérdés az, hogy a Szövetség adjon szempontokat a Sztaniszlavszki-körök anyagára vonatkozóan, ~~xxwáxxixxxpáixxxx~~ és hogy több Sztaniszlavszki-kört tartsunk. Eddig a színházak gyakorlatában illegálisan volt Sztaniszlavszki-kör, általában havonta, hathetenként, kéthavonként egyszer. Most javasolják, hogy kéthetenként legyen Sztaniszlavszki-kör.

Másodszor javasolom, hogy ha ez már megvan, akkor a színházak közötti tapasztalateserét szervezze meg a Szövetség egy bizonyos időnkint összejövő munkakonferencia keretében, ahol a jobb módszereket és a Sztaniszlavszki-körökön felmerült szakmai, elvi kérdéseket vitatnák meg a különböző színházak dolgozói.

Harmadszor: A Főiskola anyagát elvégzők tanulásának megkönnyítése és ellenőrzése céljából a politikai szemináriumnak egyéni tanulóihoz hasonló konzultációt időnként a Szövetségben, főiskolai tanár vezetésével.

2. A patronálásra vonatkozóan is van egy javaslat: Egy központi üzemi és falusi kulturocsoport létesítése, amelyek a kiadott üzemi és falusi kulturocsoport elsőnek tanulják be és az üzemi, illetve falusi kulturvezetőknek mutatják be. Ezek a központi csoportok arra hivatottak, hogy képeznek és segítsék úgy az üzemi, mint a falusi kulturvezetőket munkájukban. A központi gárda minden egyes tagját - amelyik természetesen népi színdarabokból áll - mi segítjük patronálással.

Ascher Oroszkárnak van egy javaslata: a szakszervezeti oktatásban minél nagyobb szerepet játsszanak a szakmai kérdések és színészetünk paladó hagyományairól ^{is} beszéljünk, mert ezeket nem ismerik a színészek. Kéri, hogy beszéljünk a múlt század nagy színészelőjéről, azok szerepéről a reformkorban, a forradalomban stb.

Kéri a színház a patronálás ellenőrzését és az egyes patronáló színészek közötti tapasztalatcserét. Meg kell vizsgálni, hogy mikor akad meg a patronálás az üzemek hibájából, és mikor a patronálók hibájából.

A Staniszlavszkij könyvet kitesszük meg, ez legyen az első feladat, hogy összes dolgozóink ismerjék Staniszlavszkij munkáját.

Van egy oroszországi javaslat is. A kulturházakkal kapcsolatban megállapítást nyert, hogy sok esetben szabotázssal, sok esetben hozzájárulással készülték a kulturházak színdarabjai és ezért hasznavehetetlenek.

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

Z é c h : Teljesen egyetértek ezzel a javaslattal, amelyeket Horvai elvtárs ismertetett a kulturházakra vonatkozóan. A kulturházak nagy költséggel épülnek és sokszor hasznavehetetlenek.

Másik megjegyzésem Bánhidy László nagyon régi kedves barátom felszólalására vonatkozik. Nagyon helyeslem azt a tanácsát, hogy a színészek keressenek összeköttetést a dolgozókkal, mert jobban megbecsülik azt a régeget, ha maguk is annyit és olyan nehezen dolgoz^{-nak}nak, mint a munkások, de mint művészi elvet nem fogadhatom ezt el. Ha elfogadom Bánhidy barátomnak azt a javaslatát, hogy a színészek egy- vagy két hétig dolgozzanak az üzemekben, akkor ez más vonalon azt jelenti, hogy ez a szobrászművész minden évben egyszer egy hétig menjen el Karrarába márványnak. /Derűltség./ Ha ezt az elvet elfogadom, akkor a rendezőnek - akinek azután tökéletesen tisztában kell lennie a rendezett figurákkal - egy hétig angyalnak kellene lennie a Tragédiában. Én megértem azt a törekvést és érzelmileg is helyeslem, hogy közeledünk a dolgozókhöz, magam is sokáig voltam fizikai munkás és ajánlom mindenkinek, hogy tudja meg, mi az abányászmunka, kubikus-munka, vagy menjen el egyszer KHX Csepelre, MXX nézze meg a Martin kemencét, de ismétlem, mint művészeti elvet vissza kell ezt utasítanom, hiszen ha egy orvos mindennel megoperáltatná magát, igen rosszul nézne ki. /Taps./

B o t h Béla: Felkérem Major elvtársat válaszoljon a hozzászólásokra.

M a j o r Tamás: Kedves Elvtársak! Nagyon vigyáznunk kell, hogy mit mondunk ennek az értekezletnek a végén, hogy semmiképpen sem hasonlítson ahhoz, amit a Színházi Konferencia végén mondunk. Akkor azt mondtuk, hogy végre áttörtük a korlá-

60
tokat, megindult az élet- és azután nem így történt. Vigyázzunk, hogy ezekkel a kijelentésekkel ne hasonlítsunk megint a Nagydai cigányokra.

Helyeslem azt, amit Both elvtárs javasolt és az értekezlet helyesléssel fogadott, hogy folytassuk megbeszéléseinket. Jónéhány kitűnő javaslatot kaptunk és bőven van vitaanyag is az elhangzott felszólalásokban. Szövetségünknek pedig legfontosabb teendője az elvi kérdések nyílt felvetése és éles, bátor viták folytatása. Helyeslem azt a javaslatot is, hogy nézzük át az összes beérkezett javaslatokat és a Szövetség vezetősége állásfoglalás formájában értesítse ezekről a tagságot, s állásfoglalását bocsássa vita alá. A legközelebbi értekezletnek nem kell hosszú előadással kezdődnie, röviden adjuk elő állásfoglalásunkat, hogy minél több idő legyen a vitára. Meg volt itt az a jó jelenség, hogy mindenki lázasan hozzá akart szólni, és ezt nekünk nem szabad elszalasztanunk, nem hanem egyre jobban meg kell teremtenünk a hozzászólási kedvet a Szövetség munkájában.

Néhány kérdésre azért kitérek, hogy elindítsuk a vitát, és kérem, hogy ezt ne vegyék úgy, mint egy befejező zárszót, vagy valami kinyilatkoztatást, hanem úgy vegyék, hogy vissza is lehet ütni a következő értekezleten.

Először szeretnék a néhány egészen kitűnő javaslatról szólni. Ezek közé tartozik Gellért Endre javaslata a főiskolával kapcsolatban és Szendrő elvtárs kritikáját is mindjárt ide lehetne kapcsolni, amellyel egyetértek. /Felkiáltások: Melyik Szendrő? Szendrő Ferenc elvtárral. Szendrő Józseffel is egyetértek sok mindenben, de Szendrő Ferenc elvtárs kritikájával majdnem teljes egészében egyetértek. Itt csak egy kérdés van, amelyről szeretném a vitát megnyitni. Vigyázzunk ezekre a kijelentésekre, hogy mi a főiskolával együtt, vagy a főiskolai tananyaggal nem bírjuk megoldani az oktatás kérdését. Ebben sem értek egyet, de egyáltalán nem értek egyet abban, hogy az ilyen kívánalom maximalizmus lenne. A maximalizmus egészen más valami. A maximalizmus az, ami a VKM-ben történt, ahol szándékosan úgy szabták meg a tananyagot, hogy a munkás- és parasztszármazású dolgozók nem tudták elvégezni. Nekünk nem maximalista, hanem igényes követelményeink vannak, de olyan követelményeink, amelyeket végre is tudunk hajtatni, és Gellért Endre javaslata nem maximalista, mert hiszen éppen azt célozza, hogy ezeket a munkás-paraszt dolgozókat a főiskolán tanítva, de igenis ott tanítva két évig, a továbbképzésüket a színházakban vigyük véghez, ami a színházakra komoly feladatot ró. A maximalizmus itt az lenne, ha mi a felvételi vizsgákon vagy tanítás közben követnénk el azt a hibát, hogy nem kellőképpen tanítanánk. Éppen ezért, mi már nem beszélünk külön munkástadájeről, hanem beszélünk igenis szervezett, egységes oktatásról.

Ez lenne tehát az első dolog, amit tisztán szeretnék.

Az a javaslat Fenyőcsanak elvtárs javaslata is, és az Bajbukt elvtársról felcsúszlásához kapcsolódik: a kulturálisok bevonása a színházakba. Bajbukt elvtársával egyetértek. Először is van sok

olyan terület, ahol a kulturvezető^{nem jó}, de nemcsak a kulturvezetők rossz-
szak és nem is lehet általánosságban mondani, hogy rosszak. Ez
helytelen általánosítás volna. A mi patronáló munkánk szervezetlen
és éppen ezért kell ennek a patronáló bizottságnak/^{és a Szövetség vezetésének is} kidolgoznia ezt
az egész eszmei vonalat a különben jó gyakorlati tanácsai mellett
és így eszmeileg irányítani ezt a munkát, mert ezen a téren rendet
kell teremtenünk, de ennek elsősorban saját portánkon kell megtör-
ténnie, annak ellenére, hogy nem kifogásoljuk, sőt helyeseljük, ha
a meglévő hiányosságokat felemlítik.

Bálint elvtárs javaslataival is egyet lehet érteni.

Szendró József elvtárs felszólalására azt kell mondanom, hogy
~~éppen~~ az ő javaslata avval a bizonyos két színházi tagsággal. Azt
érdekes
gondolnám, hogy vizsgáljuk meg ezt a javaslatot és jöjjünk vele
vissza ide ezen a bizonyos következő ülésünkön a nyilvánosság elé,
nyissuk meg efelett a vitát.

Ami a bizottságokat illeti, kell ilyen bizottságokat léte-
síteniünk a Szövetségben, de tévedésben van Szendró elvtárs, mert az
általa aposztrofált sétálókból alakult bizottság ^{sétáló} nem /színészekből
áll, hanem itt ülőkből. /Derűtségek./ Szóval valami tévedés van ezzel
kapcsolatban.

Lenne még egy olyan kérdés, amelyben a vitát szeretném meg-
nyitni. Hont elvtárs javaslatainak legnagyobb részével egyetértek.
Ezek indokaikkal együtt jők. Helyes, hogy felveti ezeket a kérdése-
ket. Egy dolog van, amivel egyáltalán nem értek egyet és kérem,
hogy nyissuk meg erről is a vitát, ez pedig az, hogy valami ócska
bürokratikus dolognak nevezi a színházak létszámának megállapítását.
A mi perspektívánk a következő. ^{Mi ezt} ~~Éppen ezért~~ javasoltuk, hogy lehető-

leg a műsorhoz szerződtesük a színészeket, minden színház alakítsa meg a maga társulatát és a maga társulatában alakítsa ki a maga munkamódszerét, ami alatt nem egy a szocialista-realista színjátéktól eltérő munkamódszer értendő, hanem az, amit egyéni kezdeményezésnek neveznek. De egyben gondoskodják a színház arról is, hogy neveljen magának kádereket. Megmondom egészen nyíltan és őszintén, hogy én mint nemzetiszínházi igazgató, nem szívesen adok kölcsön színészeket, ha eddig nem tudták volna, /Derűtlenség./ Mert végeredményben azért mindig kölcsönadunk, és ezek a dolgok úgy is játszódhatnak le, hogy vitatkozunk egy darabon, hogy bemutassa-e az illető színház vagy nem, és amikor az illető színház felkészül a bemutatására, mi lefoglaljuk egymás közt, hogy most előbb színészt amintán rendezőt fognak hozzá kérni. Ez természetesen nem jelent elvárkozást. Azt jelenti, hogy ha nem szívesen is, de mindig boldogan állunk rendelkezésre. /Derűtlenség./ Ez nem ellentmondás egészen eddig amíg kell, de a perspektívánk az, hogy ne kelljen.

H o n t i : Én is azt mondtam.

M a j o r : Akkor félreértettük egymást.

Est a kérdést szerettem volna még felvetni. Segítenünk, támogatnunk kell egymást, ez természetesen, de az a célunk, hogy lehetőleg minden színház alakítsa meg a maga társulatát, minden színháznak legyen meg a maga jellege. Ezem is lehet vitatható. Az én álláspontom ebben a kérdésben kiválkezelni ez.

Működés elvtárs felmondásával is egyetérttek. Szeretnék itt még valamit mondani. A Szövetség vezetőségét több hírület érte. Ha valaki nem maradt rá idő, az is kellett volna válaszolni néhány

szóval, de ~~ig~~ a legközelebbi ülésen a Szövetség vezetőségének ezekre a bírálatokra válaszolnia kell, Hogy egyetért-e velük vagy nem. Legyen tehát a következő ülésünk harcos ülés, alakuljanak ki még sokkal élesebb viták, a bennünk levő összes elintézetlen kérdéseket hozzuk ide. Folytassuk tovább a Bánhidi-Zách vitát is, beszéljünk meg mindent, ami bennünket érdekel, s ~~akkor~~ ez a mai ~~ül~~^{akkor lesz} ülés/eredményes, ~~hisz~~ ha ebben a szellemben folytatjuk munkánkat.
/Nagy taps./

B o t h r Béla: Köszönöm Major elvtárs előadását és válaszait és köszönöm a tagtársak, az elvtársak megjelenését és aktív részvételét ebben a vitában. Kérem, hogy a közeljövőben megrendezendő folytatáson lehetőleg a mainál többen jelenjenek meg és valóban ne álljanak meg a ma itt felmerült sok kérdés felvetésénél, ne az legyen a vége, mint konferenciánknak volt. Bizom benne, hogy így is lesz és ezzel mai értekezletünket bezárom.

- - - - -